מדינת ישראל
המשרד לאזרחים ותיקים

לבוגרים במכללת קיי
תרשיש
ע"ש חנה בלאו

עוד
העמותה לקידום פרויקטים בחינוך, תרבות וספורט
ליד המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי | ע"ר: 580261279

המכללה
האקדמית
לחינוך

תרשיתון

גיליון מס' 21 • אלול תשע"ט

ציירה: עופרה כהן

אֲנִי תַרְשִׁישׁ לַמֶּלֶךְ בַּיָּם עִם אֳנִי חִירָם
אֲנִי תַרְשִׁישׁ נֹשֵׂאת זָהָב וָכֶסֶף שֶׁנְהַבִּים

סיכום שנת תשע"ט ב"תרשיש"
בלהה טרייביש - מנהלת "תרשיש"

מחקר על הגיל השלישי (ynet 02.09.2011 יעל גרינפטר) מראה שאנשים חשים מאושרים יותר, דווקא ככל שגילם עולה. המחקר מציג עצות לזקנה מאושרת וביניהן: חשיבה על דרכים, שבהן ניתן ליהנות הנאה אמיתית מהשנים הבאות בחיים באמצעות תכנון החיים ושגרת היום יום באופן שיקדם את המטרות הללו תוך השקעת זמן גם במסגרות, שאינן קשורות למשפחה או לעבודה.

מסגרת ביה"ס לגמלאים היא אחת הדרכים, המאפשרת השקעה לבילוי שעות הפנאי בבקרים, שאיננה קשורה למשפחה או לעבודה. ביה"ס מציע קורסי ידע ואומנות בתחומים מגוונים: מוסיקה, אומנות פלסטית, לימודי א"י וחו"ל, לימודי שפות, טיפוח הזיכרון, לימודי בריאות הגוף ולימודים כלליים: משפטים, ספרות, קולנוע, תנ"ך ויהדות ובנוסף מציע ביה"ס פעילויות תרבותיות- חברתיות. ביה"ס מקדם בילוי בחברותא, באווירה חמה וביתית, וכן אפשרות לרכישת ידע בסביבה לימודית תומכת וידידותית.

ביה"ס מסיים את השנה השמונה עשרה להיווסדו ולפעילותו. ביה"ס מושך אליו קהל רב מרחבי הדרום, והתגובות מהמרצים ומהקורסים נלהבות מאוד. בתשע"ט למדו 674 גמלאים ב- 57 קורסים שנתיים וב- 9 קורסים סמסטריאליים. כשליש למדו יותר מקורס אחד. מרבית הלומדים הם בגילאי 60 – 80.

המשכנו בתשע"ט את מסורת הפעילויות הבריאותיות-חברתיות לסיום הסמסטר הראשון בט"ו בשבט ולסיום השנה.

לקראת השנה הבאה בתש"ף מוצע גיוון נוסף בקורסים חדשים ובמרצים חדשים: קורסים שנתיים וסמסטריאליים. המטרה היא לשלב סיורים יומיים, המותאמים לתכנים הנלמדים בקורסים השונים.

אנחנו מקיימים מגעים עם ראשי החטיבה לבריאות הציבור במסלול לחינוך גופני במכללה כדי לבנות פעילויות, שבהן תהיה אינטראקציה בין הסטודנטים ובינינו. ונבנה כנראה את פעילות ט"ו בשבט בשנה הבאה יחד עם החטיבה לבריאות הציבור.

תודות חמות לאנשים הרבים המלווים את בית הספר.

הנהלת "תרשיש" מודה להנהלת המכללה ובראשה פרופ' לאה קוזמינסקי, להנהלת העמותה ובראשה רועי אמנו, לעובדי הסגל המינהלי ובראשם ד"ר טלי בן ישראל וראשת לשכתה ענת אלבז. תודות לאנשי האחזקה ובראשם חזי דוד.

תודות חמות למתנדבים הרבים ב"תרשיש", המוכנים להגיע בכל עת לעזרה. תודה מיוחדת לצוות המתנדבים, המארגנים והמנהלים את "פרלמנתרשיש" מדי שבוע בשבוע כל השנה בהצלחה רבה: פרופ' אהוד זמורה, אפרים זיו, שמוליק ליטמנוביץ. כל המרצים בפרלמנט מרצים בהתנדבות. בשנה הבאה ירצו גם מרצים מהמכללה בפרלמנט.

תודות לצוות תרשיש: יעל אוזן ואורית טלקר וכן נוגה אליהו (שעזבה אותנו במאי 2019) על עבודתן המסורה ועל היותן צוות חשיבה וביצוע של כל צורכי ביה"ס.

מי ייתן ותהיה לנו שנה בריאה, פורייה, מהנה ורבת משמעות.

כל אדם ששומר לעצמו את היכולת לראות יופי, לעולם לא יזדקן (פרנץ קפקא) ואני מקווה שבכל בוקר נמשיך לצאת אל החיים ולמצוא משמעות מתוך העשרה ועשייה ברוכה.

סיכום שנת הלימודים תשע"ט ב"תרשיש"

דבר מנהלת "תרשיש" | בלהה טרייביש 2

תרשיש - בֵּית תרבות ופנאי לגמלאים

בוקר בוקר | נטליה טיסקביץ 3
מקום ללמוד בו על עקרונות המשפט|ד"ר דליה צימריון מלך 3
אני ו"תרשיש לי" | אפרים ציו 4
פרישה לגמלאות | פרופ' אהוד זמורה 5

רשמים מהקורסים ב"תרשיש

אנחנו לומדים ערבית ספרותית | משה סיגוני 6
המורה לערבית - לזכרה של נאוה לדרמן ז"ל | אילה כנפי 6
שירים שעלו לארץ | אסתר טהר 7
הקורס לנגינה בפסנתר - מי היה מאמין? | ניסים צוהר 7
הקורס ללימוד רוסית - אשת חיל מי ימצא!!! | ניסים צוהר 8
"מסע הקסם הקולנועי" בבאר-שבע | צ'פי פרנסה 8
פסיפס בתרשיש | ד"ר לאה אולוקסקי 9
החוג לפיסול בעיסת נייר | צ'פי רימון 9
קורס בתולדות האומנות | מרי טרצ הרפצ 9
כיתת רישום וציור למתקדמים | צ'פי כנפי 10
רשמים מקורס לציור | אן מישאלי 10

תערוכות אסיף בתרשיש

תערוכת אסיף בתרשיש - זו השנה ה- 18 | בלהה טרייביש 11

פרלמנתרשיש

סיכום לפעילות פרלמנתרשיש בשנת הלימודים
2018-2019 | אהוד זמורה 12
הבעת תודה ותגובה | אהוד זמורה והדן פינשטין 13

מפגשים חברתיים

"חוויה של זהב" במוזיאון ישראל | אורה קדן 14
סיור עתונאים צרפתיים במכללת קיי | אירן קרויטרו 15
פעילויות בריאותיות-חווייתיות בביה"ס | בלהה טרייביש 16

סיורים בעקבות הקורס "להוציא לחם מן הארץ"

בצלאל ולימודי ארץ ישראל | מוה מייקין 17
טיול יומיים לצפון 2019 | אילה כנפי 18

לימודי חו"ל - הבלקן

הטיול למונטנגרו - ארץ ההרים השחורים | צהרה אלצר 19
הַטְבָּע בַּבַּלְקָן | יָעֵל אבלי 19

לימודי חו"ל - רוסיה

על הטיול לרוסיה מחזור 1 | עדי דרוקמן 20
הטיול/מסע לרוסיה | גמר בלומנשטיין 20

שירים וסיפורים משלנו

אפיזודות משרותי במילואים | דניס וייטראוב 21
הבצק | אהוד זמורה 22
יהודי !!! | ליליימו רפופורט 22
דג הזהב | יעל אבלי 22
תמונות או לא להיות? | מוה מייקין 23
התמודדות | גמר בלומנשטיין 23
החונך לאדם com - בינה ודעת | אפרים ציו 24
מזון למוח ומזור לעיניים כואבות | צאה כרפס 25
ממתינה לתור | אהוד זמורה 26
המתורגמן | השופט יוסי רבי 27
יום שישי אחרי הצהריים | צ'פי כנפי 27

מערכת התרשיתון:

יו"ר המערכת: פרופ' אהוד זמורה

חברי המערכת: בלהה טרייביש, אילה וצבי כנפי

תרשיש - בֵּית תרבות ופנאי לגמלאים

בוקר בוקר / נטליה טיסקביץ'

בוקר –בוקר נכנסים בשערי מכללת קיי בבאר-שבע מאות צעירים וצעירות, ולצידם צועדים כמעט באותו קצב עשרות בני הגיל השלישי. לא מסגל המורים ולא מרצים מוזמנים: גם הם סטודנטים וסטודנטיות. מה עושים סבים וסבתות במוסד לחינוך? בונים קריירה חדשה? מחפשים תואר אקדמי? דואגים לפרנסה עתידה? לא, לא ולא... הם באים להגשים חלומות. "תרשיש" הוא בית הספר שאליו הם ממהרים. בצעירותם בין העבודה, המשפחה, המילואים ותעסוקות היום-יום האחרות, לא הספיקו לגנוב קצת זמן לציורי נופים, לשפות זרות, לנגינה או לריקוד. לא יצאו לטיולים, לא ראו עולם, לא ביקרו אצל קרובים רחוקים, ולא הכירו את איתני הטבע מקרוב. אז למה הם רצים להרצאות ולשיעורים שאינם מלווים בבחנים ובציונים? כי הם צמאים לידע. לעומת הדור הצעיר, שעסוק בבחירת מקצוע ופרנסה, המבוגר אינו תלוי עוד בשוק העבודה, הוא מחוץ למרתון תחרויות, פרסים, פוליטיקה, סיפוק כספי. כמה זה טוב להיות אדם חופשי, פנוי לכל עיסוק ששנים היה בגדר חלום וסוף-סוף יש שפע זמן וקצת כוחות לתפוס את ציפור הנפש האישית שלנו ולהרגיש מאושרים. אנחנו שמחים לדעת שעוד כמה "משוגעים" כמותנו שוכחים לזמן מה את הדאגות, הצרות והמחלות והופכים לתלמידים חרוצים בדיוק כמו נכדיהם. "תרשיש" המיועד ללימודי מבוגרים קיים כבר 18 שנה, בזכות ה"משוגעים" לעניין וחנה בלאו ז"ל בראשם, שקלטו דחף הולך וגדל של מורים לשעבר של המכללה ומחוץ לה, שדבק בהם הרצון לרכוש ידע ולהרחיב אופקים. הם החליטו להקים בין כותלי המכללה בה בילו לא מעט מזמנם בעבר, בי"ס נפרד לגמלאי המכללה ולגמלאים אחרים שרק יבואו. המפעל גדל ופרח במקביל להתרחבות מכללת קיי עצמה. כיום רבים בדרום מכירים את "תרשיש". אנו, הלומדים, מרוויחים מכל הצדדים, שכן גם המורים הם גמלאים. תודה רבה למכללה ולפרופ' לאה קוזמינסקי, נשיאת המכללה, המאפשרים הגשמת חלומות ופיתוח כישרונות. בהתאם למסורת עתיקת ימים, כל אחד יכול ללמוד לשביעות רצונו לאורך כל ימי חייו. צעירים כבני גיל זהב נפגשים ליד אותם השולחנות ומשקיעים מיטב זמנם וכוחותיהם לדבר היפה ביותר: לדעת ולהתקדם.

בית ספר לגמלאים תרשיש
מקום ללמוד בו על עקרונות המשפט / ד"ר דליה צימריון חלק

בית הספר לגמלאים "תרשיש" הינו פנינה נדירה בנוף האקדמי בישראל. פנינה, הבאה לתת לגמלאים מקום להרחבת הדעת והידע בצד מפגשים חברתיים.

המדובר בבית ספר לגמלאים, יחיד במינו בארץ, שבו לומדים מאות גמלאים ברמות השכלה שונות, תחומי לימוד חדשים.

בית הספר פועל בתוך מכללת קיי בבאר שבע, במשך שלושה ימים מלאים בכל שבוע, ומתקיימים בו קורסים, בנושאים רבים ומגוונים, לרבות: אומנויות הציור, הצילום, פלדנקרייז וטאצ'י, תנ"ך, ידיעת הארץ, ברידג', קולנוע, משפטים וכו' וכו'.

גמלאים נרשמים בדרך כלל ליותר מקורס אחד, באופן הממלא להם בוקר שלם, או אף שני בקרים, לעיתים הם ממשיכים אותו קורס מספר שנים, ומתקדמים בידע באותו תחום, ולעיתים הם משנים ומגוונים, ועוברים משנה לשנה לחוות קורסים נוספים חדשים.

חלק מהלומדים מגיעים עם בני או בנות זוגן/ם, או עם חברים/חברות, וכולם ללא יוצא מן הכלל מכירים בקורסים חברות וחברים חדשים, והקבוצות מתגבשות לחבורות של לומדים, שנפגשים לאחר מכן או אף לפני השיעור, בקפיטריה או סביב שולחנות הפיקניק המפוזרים על הדשא ברחבי המכללה.

היכל המשפט בבאר שבע

קורס המשפטים למשל, מועבר על ידי עו"ד ד"ר דליה צמריון חלק, שהייתה הסניגורית הציבורית המחוזית, שהקימה את מחוז הדרום של הסניגוריה הציבורית, והיא מרצה באקדמיה, והלומדים – שמספרם רב, ממוינים למספר קבוצות: מתחילים, מתקדמים ומתמחים. כל כך למה? כדי להבין את הנאמר בתקשורת ובמהדורות החדשות, והם הופכים להיות פרשני המשפט בארוחות המשפחתיות. הקורס עוסק בסוגיות משפט רלוונטיות, אקטואליות, ואף בנושאים המעניינים את הגיל השלישי, כגון צוואות וירושות וכו'. הקורס מלווה בסיורים לבית המשפט ובהרצאות אורח.

תרשיש - בֵּית תרבות ופנאי לגמלאים

אני ו"תרשיש לי" / אפרים זיו

לבית הספר לגמלאים "תרשיש" שבמכללת "קיי" בבאר שבע התוודעתי בשנת 2004 במסגרת סדנת פרישה של עובדי קמ"ג.
פרשתי ביוזמתי ממקום העבודה הנהדר שנקרא קמ"ג שבע שנים לפני המועד החוקי במטרה להספיק לממש מאוויים אישיים בטרם יצוצו "מלאכי משחית" בדמות בעיות בריאות וכו', שימנעו ממני לממש מאוויים אלה.
באחד מימי הסדנה באו נציגים מגופים שונים "להציע את מרכולתם" כגון לימודים, התנדבות וכו', ביניהם הייתה גם הגברת חנה בלאו ז"ל, שהגתה את רעיון הקמת בית הספר "תרשיש" וניהלה אותו. האזנתי לדבריה ומצאתי שכדאי להגיע למקום כדי להתרשם – ואולי אף להירשם.
"הצצתי – ונפגעתי".
מצאתי שזה המקום אודותיו חלמתי בשל מגוון הקורסים והלימודים שמתקיימים בשעות הבוקר, האווירה ה"סטודנטיאלית" של בני גילי, החברותא, וכן בשל היחס הנפלא של המורים והצוות, ובו במקום נרשמתי.
דבר נוסף שקושר אותי למקום הוא מסגרת שמכונה "פרלמנתרשיש". במסגרת זו מתקיימת אחת לשבוע הרצאה לקהל הרחב. ההרצאה ניתנת על ידי המרצים בהתנדבות מלאה, וכך גם ניהול הפרלמנט שנעשה על ידי מתנדבים.
האזנתי להרצאה מעין זו ואצתי להחמיא למנהלת, ובו במקום הציעה לי לנהל את הפרלמנט הזה.
קיבלתי עליי את המשימה, ומאז בעזרת חבריי למעש – פרופ' אהוד זמורה ושמוליק ליטמנוביץ' (ובעבר גם אחרים) הפרלמנט ממשיך לפרוח ולשגשג בלא השקעה כספית להנאת כל החפץ להשתתף. ההרצאות שונות ומגוונות.
מאז חלפו 14 שנים ומה שקרה לי ולעוד לומדים רבים הוא ש"תרשיש" נעשה לנו מעין בית, בית חם, אהוב ואוהב.
חשוב לציין שבמחזור הראשון היו 120 לומדים ואילו עתה הם מונים 674 לומדים.
לשמחתי, הגשמתי את חלומותיי על אודות הגמלאות, החל בפעילותי ב"תרשיש", המשך בנגינה בתזמורת כלי נשיפה של בוגרי הקונסרבטוריון והתנדבות בבית המשפט וב"יד שרה" ו... כמובן השקעה בילדיי ובנכדיי היקרים.
אז איך עושים את המעבר משגרה בת עשרות שנות עבודה למעמד של גמלאות???
אצל רבים המעבר כרוך בטראומה לא רק בשל השינוי בחיי השיגרה אלא בעיקר בשל אובדן "השררה" ואובדן ההטבות הרבות. מי שכל אישיותו בנויה על מעמדו בעבודה בלבד מתקשה לפרוש ולחוש שמעתה אינו אותו מנהל שיושב במשרד יפה ושולט בעובדיו, אך מי שעולמו עשיר אינו חושש מהמעבר ואף עורג ליום הפרישה.
השיטה פשוטה.
זוכרים לטובה את מקום העבודה החם והנעים, אך אט אט מורידים מסך על מה שהיה ובוראים במו ידינו עולם חדש ויפה. שפע ההצעות לפעילות כיום וביניהן "תרשיש" מאפשרת לגמלאי למלא זמנו בהנאה רבה. רק הושט היד וגע בם.
כשאני יוצא בבוקר לפעילות ב"תרשיש" אני חש התרוממות רוח. מקווה להמשיך בפעילותי הברוכה ב"תרשיש" ומחוצה לו עוד שנים רבות.

תרשיש - בֵּית תרבות ופנאי לגמלאים

פרישה לגמלאות / פרופ' אהוד זמורה

בבוקר יום הולדתי ה – 67 יצאתי לגמלאות. מאחוריי 40 שנות עבודה כרופא ובחלקן כמנהל במחלקת הפגים. היו אלה שנים של עבודה רוויית מתחים ואחריות. שגרת חיי הוכתבה על ידי אותם תינוקות קטנטנים, שנזקקו מיד בלידתם לטיפול מציל חיים במסגרת המיוחדת הקרויה טיפול נמרץ. טיפול ללא הפסקה בימים ובלילות, בסופי שבוע ובחגים. הייתה לעבודה זו השפעה על הזמן שיכולתי להקדיש למשפחתי אך גם לי עצמי: למאווי בתחומים שמעבר לעיסוקי המקצועי: זמן איכות עם משפחתי, תחביבים, קריאה, האזנה למוסיקה - בנושאים ושטחים שמעבר לעיסוק ברפואה. בייחוד בער בי הרצון להמשיך וללמוד נושאים שאינם דווקא רפואיים.

היציאה לגמלאות נראתה בעיניי כיציאה לקריירה שנייה. לפרק חדש בחיים. ואומנם התייחסתי לעניין כפרק חיים הדורש מחשבה והכנה יסודיים. להכנה ותכנון הקדשתי את השנה האחרונה לעבודתי במסגרת שנת שבתון. אמצעים רבים עומדים לרשות הגמלאי להגשים את עצמו. החל בשמירה והעצמה של קשרי משפחה, התנדבות למען הכלל ועד מסגרות המאפשרות ליישם את הכמיהה לרכישת ידע אשר יעשיר את הידע וחוכמת החיים שצבר במהלך חייו. כצעד ראשון לקראת פרק חיי החדשים ולקראת סיום עבודתי התחלתי בהתנדבות למען הכלל בארגונים שבהם יכולתי לתרום מניסיון החיים שרכשתי: התנדבות בער"ן - עזרה ראשונה נפשית, במוקד פניות הציבור במשטרה, בתוכנית קריאה בהנאה לתלמידי כיתות א' ובכתיבת דבר תורה לפרשות השבוע בקבלות שבת בבית אבות ובקהילה אליה אני משתייך.

כיוון שהייתי חבר סגל בבית הספר לרפואה, ניצלתי את זכותי להיות שומע חופשי בהרצאות באוניברסיטה. כבר בשיעורים הראשונים הרגשתי אי נוחות: בלהיות מבוגר בין סטודנטים צעירים חסרי ניסיון חיים כשלי, אלה שעיקר שאיפתם הייתה רכישת נקודות זכות לקבלת תואר אקדמי. הייתי עוף זר בכיתה. רכישת ידע כשלעצמה ממלאה רק באופן חלקי את מאווייו של הגמלאי. היא צריכה להיות חווייתית, להתגשם בסביבה תומכת, מותאמת לאילוצים הנובעים מעצם גילו המתקדם. כזו המאפשרת פיתוח קשרים בין אישיים, תוכנית המתאימה לאורח חייו ולמהלך יומו, ומאפשרת נגישות לאמצעים אלה על פי מגבלותיו הבריאותיות ועושר אפשרויות שיעמדו לבחירתו.

במחשבה זו הוקם בבאר שבע לפני 18 שנה בית הספר לגמלאים "תרשיש" המשרת את תושבי הדרום והנגב.

ביה"ס מתאים את תוכניותיו למאוויי הגמלאים: מגוון גדול של קורסים בתחומים שונים, טיולים ואווירה חברתית תומכת.

רשמים מהקורסים בתרשיש

אנחנו לומדים ערבית ספרותית نتعلم اللغة العربية الأدبية

סיבוני משה

השנה למדנו ערבית ספרותית עם ד"ר איברהם אל עמור מכסייפה. בכיתה היינו שבעה לומדים ולכולנו היה ידע קודם בשפה הערבית בדיבור, בקריאה ובכתיבה שרכשנו עם נאווה לדרמן המנוחה.

במחצית הראשונה של השנה למדנו על פי טקסטים שד"ר איברהים חיבר וטקסטים קלאסיים שנשלחו בדוא"ל כדי שנתכונן לקראת השיעור. בכיתה היינו מבארים את המילים שמים דגש על הבנת הטקסט וניתוח תחבירי ודקדוקי.

כל השיעורים התנהלו בערבית ספרותית וד"ר איברהים היה מקפיד שנשאל שאלות ונענה עליהן בכתב ובע"פ בשפה הערבית. במקרים שבהם התקשינו היה ד"ר איברהים נעזר בעברית.

במחצית השנייה של השנה התאפיינו השיעורים בשיחה חופשית ובדיונים בנושאים שונים. בשל גיוון ברמת ידיעת הערבית בינינו ד"ר איברהים היה מתאים את מהלך השיעור ללומדים השונים. השיעורים האחרונים התאפיינו בתיאור חיי המוסלמים, בתרבותם, בדתם ובמנהגיהם, ובהם ד"ר איברהים היה מתבל את השיחה בפתגמים ואמירות ערביים ולא פעם היינו מוצאים דמיון ביניהם לבין השפה העברית והמנהגים היהודיים.

לקראת חודש הרמדאן ד"ר אברהים עלה לרגל למכה, עומרה – חאג' קטן, ושיתף אותנו בחוויותיו שם בליווי תמונות וסרטונים ואנו התרשמנו מאוד מעוצמת המקום והחוויה אותה עבר. הרשים אותי במיוחד תיאורו של ד"ר איברהים את ההמון העצום הסובב את הכעבה – האבן הקדושה ואת ביר זאמזאם, הבאר שהתגלתה, לפי הקוראן, לעיני הגר המגורשת והצילה אותה ואת בנה ישמעאל מצמא.

באחד הערבים באנו, אשתי ואני, עם זוג חברים לבקר את ד"ר איברהים בביתו. זכינו לאירוח חם ומלבב שהיה מתובל בסיפורים מרתקים מתולדות חייו של ד"ר איברהים. איך הציב לעצמו יעדים ובנחישות ודבקות במטרה, התגבר על כל המכשולים, פתח לעצמו דלתות והגיע להישגים ולרכישת ידע רב. גילינו איש שיחה מרתק, וירטואוז באופן בו הוא מספר את תולדות חייו אשר גידל וטיפח משפחה לתפארת. כמובן, השיחה לוותה בכיבוד עשיר כיד המסורת הבדואית. חוויה גדולה הייתה להיות במחיצתו ובמחיצת בני משפחתו.

לדעתי, חובה להחזיר את לימוד השפה הערבית לתוכנית הלימודים. המדינה שלנו מוקפת מדינות ערביות, ואנחנו חיים חיים משותפים עם אוכלוסייה ערבית. ראוי לדעת את השפה ולהיחשף לתרבות.

זו היא שפה אחות לעברית והלימוד שלה מהנה מאוד. תודה רבה לד"ר איברהים

המורה לערבית - לזכרה של נאוה לדרמן ז"ל / אילה כנפי

לא להאמין. שבע שנים כמעט עברו מאז. ב - 24 באוקטובר 2012 החלה שנת הלימודים. השיעור הראשון בערבית מדוברת. לכיתה נכנסה בסערה אישה עם שיער שחור ועיניים כחולות - נאוה לדרמן. היכרות ראשונה, שמות, קצת מידע אישי ומייד החלה ללמד אותנו מילים ראשונות בערבית מדוברת: שו איסמק - מה שמך? כיף חאלק - מה שלומך? למדנו לבנות משפטים. למדנו דקדוק ותרגלנו את הפעלים לפי הבניינים השונים. תמיד הזכירה נאוה את ההקבלה לדקדוק העברי.

כבר אחרי שנה היה ברור, שלימוד השפה בלי שימוש באותיות הערביות, אינו מספק. ב- 2013 התארגננו, קבוצת תלמידים מעוניינים, ונאוה החלה ללמד אותנו ערבית ספרותית, כולל ידיעת האלפבית והדקדוק המסובכים המאפיינים אותה. כמה קשה השפה הערבית. כמה קשה הכתיבה והקריאה בה. לא הרמנו ידיים והמשכנו ללמוד עוד ועוד. שמענו הקלטות של דיבור, קראנו קטעים מהעיתונות וכתבנו תשובות לשאלות. עשינו שיעורי בית ולמדנו להשתמש במילון.

שנה אחר שנה, נדבך על גבי נדבך - דקדוק, קריאה, כתיבה והספרות (1,2,3 וכו') הערביות, השונות מהספרות הרגילות. את כל אלה למדנו, צבי ואני, נטליה, דרורה, משה סיבוני (סיבו), משה קציר,שאול וכמובן - יהושע בלאו, שבא בכל יום שני, במיוחד מעין יהב. אהבנו כל כך את נאוה ואת שיעוריה עד כי הגענו, כל תלמידי הכיתה, לביתה בשדה בוקר, כדי ללמוד את אשר החסרנו.

כך עד ליום שאותו לא אשכח. באמצע אפריל 2018 הודיעה נאוה: בשבוע הבא אין שיעור וברחה מהר. בשבוע הבא לא התקיים שיעור, גם לא בשבוע שלאחריו, וגם לא בבא אחריו. קיבלנו מורה מחליפה - היפא שבאה מנצרת.

החלטתי להתקשר לנאוה. הסתבר שעברה ניתוח ועליה לעבור עוד בדיקה. ביום א' 29 באפריל 2018 היא כתבה לי שבכל זאת עושים את הבדיקה ושתדווח אחר כך. זו הייתה הפעם האחרונה ששמעתי ממנה. על מותה הודיעה לנו בתה ב- 29 באוגוסט. התברר, שבזמן הבדיקה לקתה בדום נשימה שבעקבותיו שקעה בתרדמת. מיום הבדיקה ועד יום מותה, בדיוק ארבעה חודשים לאחר מכן, לא פקחה נאוה את עיניה ולא תקשרה עם איש מקרוביה. הלוויתה נערכה בבית העלמין של מדרשת שדה בוקר, בהשתתפות משפחתה, חבריה ואנו, תלמידיה מ"תרשיש" ובלהה המנהלת.

נאוה לדרמן, מורתנו - חברתנו, יהי זכרך ברוך.

רשמים מהקורסים בתרשיש

שירים שעלו לארץ / אסתר טבת

האזנה לשירים ופזמונים היא הנאה צרופה הנושאת בחובה זיכרונות, געגועים ונוסטלגיה.
לא תמיד חשבנו מהו מקור הלחן של השירים היפים שאנו מתענגים עליהם.
בקורס "שירים שעלו לארץ" עם נחומי הר ציון נחשפתי ליצירות מוסיקליות מתרבויות שונות, שהשפיעו על המוסיקה בארץ ישראל.
היה מרתק לשמוע לחנים אהובים ומוכרים בזמר העברי ולגלות את מקורם הבדווי, משמעו נודד, הצגת השירים לוותה בסיפורים מרתקים על החיבור בין משוררים עבריים, שאך זה עלו לארץ, שעמלים בבניין הארץ ותקומתה, ודואגים לשלב לחנים בדווים של בני המקום, ולהנחיל אותם בערבי הווי בתום יום עבודה מייגע. נחשפנו ללחנים המקוריים שנוגנו ע"י הבדווים ובמקביל האזנו לשירים העבריים שנכתבו ללחנים, לדוגמה "מה יפים הלילות בכנען", "יד ענוגה", "אורחה במדבר", "את אדמה" "דבקה רפיח" "שאנו", ועוד שהפכו לנכסי צאן ברזל בזמר העברי.
מר נחומי הר ציון המרצה בקורס הוא אוצר בלום של ידע מוסיקלי עצום. נחומי שילב בהרצאות מידע על המשוררים ועל המבצעים שחלקם מוכרים לנו וחלקם אינם מוכרים לנו (לא אציין שמות על מנת לא לקפח אף אחד מהיוצרים והמבצעים המוכשרים), בדגש מיוחד הקפיד מר נחומי להעשיר את ידיעותינו והרחיב את המידע על חייהם ומקור ההשפעה על כתיבתם, וכל זה מתובל ברקע ההיסטורי של התקופות השונות, שבהן נכתבו ובוצעו השירים.
התמקדנו בשירים שעלו לארץ מיוון, מצרפת, מתורכיה, מהאיים הבריטים, כולל הביטלס וארה"ב. וכמובן השירים שהגיעו מרוסיה שעל רובם גדלנו, הם ריגשו אותי במיוחד,כי חברתי רימה שהגיעה אתי לקורס, וישבה לצדי במהלך כל ההרצאות, עלתה לארץ ממוסקבה והחשיפה לשירים ממקור רוסי הייתה עבורה חוויה נוסטלגית מרתקת, וידיעותיה בנושא תרמו מאוד למהלך השיעורים והשלימו את המידע שקיבלנו ממר נחומי. דוגמאות לשירים ממקור רוסי: "בואי אמא", בדומיה", "רותי", "את ארצי","על ערבות דון","טצ'נקה" ועוד.
במהלך השיעורים קיבלנו את דפי השירים בציון שמות המלחינים המקוריים או לחן עממי. ניתחנו את התמלילים המקוריים, המתורגמים או כתובים ברוח המקור.
האזנו להקלטות המקוריות בשפות המקור לעיתים היו אלה הקלטות נדירות ולביצועים ועיבודים בעברית. ובמקביל צפינו בסרטוני וידאו מהארץ ומחו"ל. כל יצירה בגרסאות שונות כך שגם יכולנו להשוות ביניהן בעונג רב.

אני מרגישה שהרחבתי את הידע במושגים שהיו חדשים עבורי בתחום המוסיקה, ושהועשרתי מאוד בידע ובחוויית למידה מהנה מהשיעורים, מה שעורר בי מוטיבציה להעמיק את ידיעותיי בנושאים השונים שעלו בהרצאות בעזרת גוגל והאתר "זמר רשת".

הקורס לנגינה בפסנתר - מי היה מאמין? / ניסים זוהר

יותר מעשור, שהגברת אורה מנדל, מורה מחוננת לפסנתר, שוקדת ועובדת בשקט, כשהיא שוזרת קשרים מיוחדים עם הלומדים ברגישות רבה, להחדרת קצב לחייהם של מבוגרים וצעירים כאחת במסגרת בית נספר לגמלאים תרשיש. ללמוד נגינה בפסנתר בגיל השלישי, זה לא דבר של מה בכך. יכולת התגובה שלנו איטית, הקצב לא משהו, גמישות מוטורית הולכת ודועכת, התיאום העצבי שרירי לא בשמים ובעצם הכול הולך נגדנו.
יחד עם זאת כולם ממליצים ללמוד נגינה בפסנתר היות שהדבר, משפר תיאום עצבי שרירי, משפר זיכרון לטווח קרוב וזיכרון לטווח רחוק.
כמבוגרים אנו משופעים בזמן רב, המהווה את אחד המשאבים החשובים ביותר. בנוסף, הזמן שחלף הטביע בנו הרגלים משמעותיים ונטע בנו ניסיון רב העשוי להקל עלינו ברכישת שפת הנגינה או לעכבה באותה מידה.
אך כל אלה הם כאין וכאפס לו לא הייתה לנו מורה מיוחדת במינה - אורה מנדל המדרבנת אותנו ללא לאות, שלא להיכנע לגיל ולחולשות הגוף, להתמודד ולא להיכנע לשום מכשול, עד אשר נוכיח לעצמנו שאנו מסוגלים.
אורה היא לא רק מורה בעלת ניסיון רב בהוראת נגינה בפסנתר, אלא היא גם אישה רגישה ואנושית שניחנה בכישרון מדהים להתאים את עצמה לכל לומד כאילו הוא תלמידה היחיד.
בדרכה, אורה מעניקה חום ואהבה כאשר מנגד, תלמידיה מרעיפים עליה אהבה אינסופית.
מורה נבחן לא רק ביכולתו להעניק ידע מוסיקלי, אלא גם ביכולתו לגרום ללומד לרצות ברכישת הידע, לעורר את הסקרנות שבו, להגביר את מידת המוטיבציה ולעודד אותו להתמדה עד אשר ישיג את המטרות שהוא קבע לעצמו.
ובכל אלה התברכה אורה – המאירה את דרכם של לומדיה.
ואכן, כשמה, כן היא!
אני אוהב מוסיקה, אך במשך שנים רבות מנעתי מעצמי לשבת ליד הפסנתר וללמוד לנגן. חלק מחבריי חשים כמוני וחלק אחר שהיה בעל ניסיון קודם, לומד כדי למצות את יכולתו – ואכן יש תוצאות משכנעות.
בהזדמנות זאת, עליי להודות לבית ספר תרשיש, שבלעדיו יכולתי אך לצפות בקנאה בנגנים המיטיבים לפרוט כמטה קסם בפסנתר.
מי היה מאמין, שתוך שנים ספורות, התרשישאים יפליאו בנגינה בפסנתר משל ינקו זאת מחלב אימם.

רשמים מהקורסים בתרשיש

הקורס ללימוד רוסית - אשת חיל מי ימצא!!! / ניסים זוהר

תודות למינה גפן, בשם כל חבריי: סיבוני רוני, גניה ברקוביץ, ישראלה רימון

חברותיי לספסל הלימודים ואנוכי, מודים לך מקרב לב מינה היקרה, על המאמץ הרב שהשקעת בניסיון להחדיר בנו את רזי השפה הרוסית. אנו משוכנעים מעל לכל ספק, שלא חסכת שום מאמץ כדי להוביל אותנו לידי מיצוי היכולת שלנו ברכישת השפה ועל כך אנו מודים לך.

כבוגרים בעלי ניסיון בתחומי דעת שונים, לימדת אותנו כלל חשוב בשפה הרוסית כבר בתחילת הדרך, כדי לשאוב ממנו כוח בהמשך הדרך: Повторение - мать учения, שמשמעותו – החזרה היא אם הלמידה.

במבט לאחור, אנו מבינים, שחשיבותה של החזרה על חומרי הלמידה עד להפנמתם, חשובה לא פחות ממספר השיעורים ומאוצר המלים שהתוודענו אליו במהלך שנת הלימודים. כמורה, דרשת ולא ויתרת על הדרך שבה בחרת כדי לטעת בנו את העושר החברתי והתרבותי שנלווה לרכישת השפה.

כחלק מערכי התרבות אי אפשר להתעלם מהופעתך האלגנטית והמוקפדת לכל שיעור, בפניותייך המנומסות וביחס האישי שהפגנת כלפי כל לומד.

לקראת סוף שנת הלימודים, הובא לידיעתנו שלא תמשיכי ללמד אותנו בשנה הבאה. לנו היה קשה להשלים עם כך, ופעלנו הן באופן ישיר והן באופן עקיף לשכנע אותך להמשיך אתנו. בסופו של דבר נענית לבקשתנו מתוך אצילות נפש, דבר שריגש אותנו מאד מאד.

השפה העברית מלאה במשפטי חז"ל, המציינים את מעלותיו או חסרונותיו של האדם. במקרה שלך, לית מאן דפליג, שהפיצוי עבורך היה ההתקדמות שלנו ברכישת השפה.

חשנו שנהגת כלפינו 'לעילא ולעילא כחזות הכל' כאשר הוכחת, 'שנאה דורשת וגם נאה מקיימת'. כמורה וכאדם, ראית את צורכי הזולת לפני צורכי הפרט ועל כך את ראויה לאחד הביטויים המשמעותיים ביותר בשפה העברית, כאישה:

"רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל, וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה" !!!

תודה לך מקרב לב מכל משתתפי הקורס.

"מסע הקסם הקולנועי" בבאר-שבע / ציפי פרנסה

בסינמטק תל-אביב מתקיימת סדרה של 10 מפגשים בשם "מסע הקסם הקולנועי".

כל מפגש עוסק בנושא מסוים מתחום אומנות הקולנוע.

מיכאל אקוטונס, המורה בקורס קולנוע, דואג לא רק שנשתתף במפגשים הנ"ל (למי שמעוניין ופנוי בימי שני) אלא גם מקיים בבאר שבע, במכללת קיי, במסגרת בית-ספר "תרשיש", 28 מפגשים של "מיני-מסע הקסם הקולנועי".

מדי יום חמישי מתכנסים בכיתה אני ועוד 24 גמלאים למפגש עם מיכאל אקוטונס. בדרך כלל רואים יחד סרט באורך מלא אחרי ששומעים את מיכאל אקוטונס מספר על הרקע לסרט, על הבמאי והשחקנים, למה כדאי לשים לב בסרט וכד'. אחרי ההקרנה, אנחנו מספרים על הרשמים שלנו, מציינים מה אהבנו ומה לא אהבנו, מבררים דברים שלא הבנו וכד'.

יש לציין שלא משנה אם ראיתי את הסרט בעבר. להפך. אם ראיתי אותו בעבר, אני נהנית מהמפגש אפילו יותר. כיוון שאני כבר מכירה את העלילה, אני יכולה לשים לב לדברים שלא ראיתי בפעם הראשונה. לפעמים ההסתכלות על הסרט משתנה בעקבות הדברים שנאמרו לפני הסרט.

כמו כן, בדרך כלל אין קשר בין המפגשים. כך שגם אם מסיבה כלשהי לא הגעתי למפגש, אני יכולה להמשיך וליהנות מהמפגשים הבאים ללא צורך ב"השלמות".

מדי פעם מיכאל אקוטונס ממליץ לנו על סרטים טובים שמוקרנים בבתי הקולנוע בבאר שבע או בעומר.

סינמטק תל־אביב
הבית של הקולנוע
TEL AVIV CINEMATHEQUE

רשמים מהקורסים בתרשיש

פסיפס בתרשיש / ד"ר לאה אורלובסקי

נכתב במקור באנגלית ותורגם ע"י ד"ר אילה כנפי

האם אתם מזהים את ההרגשה כשחלום ישן שלכם מתגשם? לי אכן זה קרה!
במשך תקופה ארוכה נהגתי לאסוף שברי צלחות, אריחים וספלים מקרמיקה על מנת להפוך אותם יום אחד מערמת זבל לפסיפס יפה. ואז, יום אחד, בתור סתמי לפקיד בבנק, פגשתי בבלהה טרייביש מנהלת תרשיש שחיכתה גם היא בתור. מה להגיד, גברת טרייביש הפכה את חלומי למציאות ועל כך אני חוזרת ומודה לה. פניתי למזכירות תרשיש שם קיבלתי שירות נפלא. נרשמתי לקורס והצטרפתי לכיתת הפסיפס בהדרכתה של מרינה איתני. בלהה ויעל אף הגיעו לכיתה לוודא שהצטרפתי. מרינה המורה לפסיפס ניהלה את השיעורים בצורה בהירה ונעימה, בסבלנות ובמקצועיות. ממנה למדתי להסתכל על כל אובייקט ועל כל גוף כעל יצירות אומנות. והכי חשוב, פגשתי בקורס קבוצה מעניינת של אנשים שהיה נעים ומרגש לעבוד אתם. אני מצפה כבר להמשך הקורס בשנה הבאה.

שמעון אבקסיס

החוג לפיסול בעיסת נייר / ציפי רימון

זו השנה הראשונה שחוג יצירה זה מתקיים במסגרת תרשיש. אנחנו. קבוצת משתתפות המגיעות בהתלהבות בימי ראשון למפגש יצירה זה.
החוג מודרך על ידי האומנית שנטל בן אבו שיצירותיה מרשימות ביותר ומשלבות טכניקות פיסול ייחודיות.
הנכונות של שנטל ללמד ולחשוף בפנינו טכניקות פיסול, עיצוב וצביעה מאוד מעשירות.
העבודה בעיסת נייר מאוד ראשונית ונעימה ומתאימה גם למשתתפים החוששים מיצירה.
בקבוצת המשתתפות, שכל אחת מגיעה מרקע ויכולות שונים, ההפריה ההדדית יחד עם החברותא הנרקמת בין המשתתפות נעימות מאוד.

קורס בתולדות האומנות בהנחיית ד"ר רחל קרופ / מרי טרז הרפז

שמי מרי טרז הרפז, ולפני מספר חודשים השתתפתי בקורס לתולדות האומנות במכללת קיי בהנחיית ד"ר רחל קרופ, שריתקה אותנו עם הידע הרחב שלה ואישיותה הנעימה ביותר. שמחתי מאוד שהגעתי לקורס ולא ויתרתי לעצמי כי אינני זוכרת, שאי פעם כל כך נהניתי ללמוד. הלימודים היו עיוניים ומעשיים. שבוע למדנו בכיתה בעזרת שקופיות והסברים של המרצה ושבוע בירושלים במוזיאון, שם גילינו יצירות מופלאות של אומנים ידועים יותר וידועים פחות. הסיור במוזיאון לווה בהסברים מפורטים ביותר של מדריכה מקומית. למדנו להתבונן בתמונות, לנתח אותן לשייך אותן לתקופות שונות ולזרמים אומנותיים שונים. הידע שרכשנו העשיר את הידע הכללי שלנו, וכל אחד מאיתנו היה מלא סקרנות ורצון ללמוד. ביקרנו גם במוזיאונים אחרים. כמו מוזיאון ישראל בת"א או באוניברסיטת בן גוריון (גלריה אבל מעניינת מאוד) וכן ביקרנו בבית חנה טיכו בירושלים. ומידי פעם אנו מוזמנים לפתיחת תערוכות כאן בעירנו. לבסוף אני רוצה להודות לכל מי שהשתתף בארגון ובהעברת הקורס על החוויה הנפלאה, תודה על הידע שרכשנו על התמיכה והליווי הצמוד. לא אשכחם לעולם וחבל שהקורס היה כה קצר.

רשמים מהקורסים בתרשיש

כיתת רישום וציור למתקדמים
בהוראת מר ארנון גיאת / צבי כנפי

נושא הציור שנבחר השנה היה "לא גמור". לדוגמה בתים בבנייה, חפירות ארכיאולוגיות, פריחה וקמילה, נופים תרנגולות, איש צועק... לא ידענו איך להתחיל אבל מרגע שהתחלנו לצייר, המשכנו עד לתערוכה ושהמבקר יחליט.
בכיתת הרישום/ציור למתקדמים, אנחנו שנים עשר מציירים שלומדים בחברותא, ואין זו רבותא, כי מה שקורה בינינו, בכיתת האומנים בפוטנציה, זו הפריה הדדית. אנחנו מרפרפים בין הבדים ומלווים בעצות וקריאות התפעלות כגון: יו הו והא בכל פעם שציור יוצא מהדף או הבד והופך לנחלת המבקרות והמבקרים, מוצצים ומלקקים אבקת השראה לעצמנו. ארנון, כוס קפה שהתקרר בידו, פוסע חרש בינינו כדורך על ביצים טריות לא מבושלות, נזהר לא להחריף בביקורת גומזת. בכל זאת מדגדג לו משהו באצבעות ואז הוא "עוזר", כלומר מוסיף קו קטן, מתבל בכתם צבע, מוחק בעדינות זוועות לא מתוכננות, ולפתע מקבל הציור כיוון או אמירה. ארנון מתבל את דבריו באמרות כנף שיצאו מפיהם של אומנים רלוונטיים, מאסטרים בציור, ושולח אותנו לשוטט באתר שלהם באינטרנט, בתקווה שנלמד מהם משהו, אם לא למדנו מהמורה. הרי אנחנו פרימדונות על פי דרכנו, מקשיבים למורה ואחר כך עושים "מה בראש שלנו", מי יותר, מי פחות ומי שבכלל. ככה זה עם "אומנים". את התוצאות ראינו במאי, בתערוכת אסיף בתרשיש 2019. זהו. תם ולא נשלם. יש עוד מה להוסיף ונתראה באסיף 2020.

צבי כנפי

רשמים מקורס לציור
של ארנון גיאת / אן מישאלי

כולנו מכירים את אופן הפעולה הזה: להמתין לפנסיה כדי להגשים פנטזיות וחלומות. עד אז, כמעט כולנו עסוקים בחיי היומיום, בעיקר המירוץ אחרי פרנסה, פיתוח קריירה, גידול ילדים ומתבגרים. במיוחד אנו, הנשים, מכירות את הדחייה בהגשמה העצמית לטובת המשפחה. בנות המזל שבינינו זוכות להגיע לגמלאות בבריאות תקינה ופונות לכיוונים חדשים שעד כה רק חלמנו עליהם, או לכיוונים שאפילו לא הרשינו לעצמנו לחלום עליהם.
בבית ספר תרשיש ישנו מורה לרישום וציור שהוא סוג של פיה – בידו כל כלי משנה את צורתו לשרביט קסמים. בעיפרון או מכחול, אצבע או גיר, כל דבר שהוא נוגע בו הופך ליופי. קצת מכישרונו, והרבה מהידע שלו, מעביר המורה במסירות רבה מדי שבוע לתלמידיו, ובכך מאפשר לנו התנסות להתקרב ולגעת בחלום ובכוכבים, כי הרי החלומות שלנו עטופים הרחק בכוכבי השמים.
תודה לך, ארנון.
ותודה לתרשיש.

עופרה כהן

תערוכת אסיף בתרשיש

תערוכת אסיף בתרשיש - זו השנה ה- 18 / בלהה טרייביש

בית הספר לגמלאים "תרשיש" הינו פנינה נדירה בנוף האקדמי בישראל,
מדובר בבית ספר לגמלאים, יחיד במינו בארץ, בו לומדים מאות גמלאים מבאר שבע ומרחבי הנגב.
בית הספר פועל בתוך מכללת קיי בבאר שבע, במשך שלושה ימים מלאים בכל שבוע, ומתקיימים בו כ- 65 קורסים, בנושאים רבים ומגוונים.

במסגרת לימוד האומנויות השונות נערכת תערוכה בסוף השנה : אסיף בתרשיש. בתשע"ט נושא התערוכה היה "לא גמור..." כלומר אינו שלם, מייצג את העולם סביבנו, שנמצא תמיד במצב של תנועה והתחדשות, ומצד שני לפעמים במצב של תקיעות ומבוי סתום או התפוררות וקמילה.
דבר שאינו גמור מביא אתו ציפייה אל העתיד וסוג של חשש מהלא נודע או אפילו משהו שההתקדמות שלו נמצאת בתהליך ועדיין לא הגיע לסיומו. אם זה הבלתי נמנע שסופו ידוע מראש או יצירת המופת, שנעצרה באיבה עקב גורם חיצוני.
היוצרים הציבו את השאלה הזו בתהליך יצירתם, כשכל אחת מהיצירות מנסה לבדוק את הנושא מזווית אחרת.
שְׁלוש הנקודות בסוף שמו של הנושא מעידות על המשכיות, שהיוצרים חיפשו כיצד להביע אותה. כשם שספל קפה השתוי למחצה מעיד על פעולה שנקטעה ומספרת משהו על האדם שהיה שם או על סביבתו, כך גם העבודות מנסות לתפוס את היעדר ההמשך או את העבר השלם, שבו היו הדברים לפני שהתפוררו, וחזרו למצב ה"לא גמור" או "לא שלם" (מדבריו של אוצר התערוכה וכותב הדברים: ניק סמירנוב)
בתערוכה מוצגות עבודותיהם של לומדי הקורסים: רישום וציור, עיצוב קרמי ואובניים, פיסול בעיסת נייר וצילום.
בהתבוננות ביצירות אנחנו נדרשים ללימוד, להעמקה, לחקירה ולעיון. היצירות יוצאות מחזקתם של היוצרים. הן אינן גמורות, כיוון שהמתבוננים בהן וממשיכים את חייהן במבטם המיוחד, בפרשנויות ובמשמעויות השונות.

פרלמנתרשיש

סיכום לפעילות פרלמנתרשיש בשנת הלימודים 2018-2019
אהוד זמורה

במהלך שנת הלימודים 2018-2019 התקיימו 25 הרצאות בפרלמנתרשיש.
ההרצאות נתנו על ידי מרצים אורחים שבאו לפרלמנט בהתנדבות. חלק מהמרצים הופיעו לפנינו בשנים עברו, בכל פעם הרצו על נושא אחר.
אנו מודים למרצים על רצונם הטוב ועל הרצאותיהם המלומדות.

תאריך	שם המרצה	נושא ההרצאה
24.10.2018	טל דגן	קבלה ונתינה בבית יתומים בניגריה
31.19.2018	פרופ' ערן דולב	"אלונקה על גב גמל" רפואה צבאית במבצע כיבוש באר שבע 1917
7.11.2018	ד"ר דן מנור	מבוא לתורת הקבלה
14.11.2018	שרה גבאי	תפקידו של המתרגם בין המחבר לקורא
21.11.2018	יוסי רגב	חרם הרבנים על מחבר "סיפורי המקרא"
28.11.2018	פרופ' יהושע גתי	למה מלחמה? – בעקבות מכתבי אינשטין ופרויד
5.12.2018	נחומי הרציון	גלגולו של הפיוט "מעוז צור"
12.12.2019	מירב אסף	"לצאת מהמסכים"
19.12.2018	גילה מלמוד	"יהדות השרירים" על פי מקס נורדאו
26.12.2018	יעקב עמיר	פריחה ובצורת בנגב
2.1.2019	שלום הטב	חילוץ קהילת ביזרת במלחמת העולם השניה
9.1.2019	אורי ורבר	סיפור הטפטפת ומפעל נטפים
16.1.2019	ד"ר חיים דיהי	טעמי המקרא
6.3.2019	חיים פורת	תעלת הימים - ים סוף ים המלח
13.3.2019	אורן אהרוני	תיאטרון באר שבע
20.3.2019	פרופ' יונתן אנסון	הילודה היא מעשה חברתי
27.3.2019	ד"ר זאב כרפס	אורניום - היסוד המפחיד
3.4.2019	אולה הדר	סיפור של חייל אוסטרלי במלחמת העולם הראשונה
10.4.2019	פרופ' עדי וולפסון	ערים ועירוניות כיצד יראו ערי העתיד
1.5.2019	השופט הרן פינשטין	משפט אייכמן – מבט היסטורי משפטי
15.5.2019	פרופ' שפרה שורץ	דמיון ומציאות בסיפור הגזזת הישראלי
22.5.2019	פרופ' אהוד זמורה	שמות שהפכו למושגים – מבט היסטורי
29.5.2019	רמי בן יעקב	שאול ודוד – שני מלכים, שני גורלות
5.6.2019	בתיה דויטש	זיכרון אינו תמיד טוב ושכחה אינה בהכרח אויב
12.6.2019	מיכאל אקוטונס	ציונות וקולנוע 1950-1967

פרלמנתרשיש

1.5.2019.

לכבוד

השופט הרן פינשטיין

המחלקה לקרימינולוגיה — רח' פינס 9

אוניברסיטת בר אילן — רחובות 76447

רמת גן 5290002

להרן שלום,

לעיתים אנו מבינים יותר ומעריכים אירועים חשובים מתוך אנקדוטות ומתוך המידע שבין השורות. תובנות אלה מעשירות ומעמיקות את הבנת האירוע כולו ומשפרות את יכולת השיפוט שלנו לגביו. רובנו בפרלמנתרשיש היינו בגיל הגימנסיה או השירות הצבאי כאשר אירע משפט אייכמן, ולמעט אלה שהתעמקו בנושא, נחשפנו למה שדווח בעיתונות או ברדיו בלבד. מחקריך והרצאתך העניקה לנו עובדות ותובנות על שהתרחש באירוע היסטורי זה ואשר לא הגיע לידיעת הציבור.

אנו מחכים בכיליון עיניים לצאת ממצאי מחקריך בספרך עליו אתה עמל מזה שנים.

אנו מודים לך על הידע ועל החוויה המרגשת שהענקת לנו במפגש זה.

לאחר ההרצאה הביעו המאזינים את תודתם על הרצאה זו ...

נעמת לנו מאוד. נשמח לשוב ולארח אותך בפעילויות העתידיות של פרלמנתרשיש

מר אפרים זיו, פרופ' אהוד זמורה, מר שמוליק ליטמנוביץ' – מרכזי "פרלמנתרשיש"

בלהה טרייביש - מנהלת "תרשיש" וכל באי "הפרלמנט"

העתקים:
פרופ' לאה קזמינסקי – נשיאת המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי
מר רועי אמנו – מנהל העמותה לקידום פרויקטים בתרבות בחינוך ובספורט
גב' מרית זיידין- יו"ר הוועד המנהל לקידום פרויקטים בחינוך ובספורט

טל: 08-6402818 פקס: 08-6413020 tarshish@kaye.ac.il
רח' עזריאל ניצני 6 ת"ד 4301 באר-שבע 8414201

השופט הרן פינשטין

Haran A. Fainstein, Judge (Ret.) הרן א. פינשטין, שופט (בדימוס)
9 Pines St., Rehovot 76447 רח' פינס 9 רחובות, מיקוד
Fax. 08-9456854 פקס. Tel. 08-9456849 טל.
haran.fainstein@gmail.com

אל:
כל חברי פרלמנט תרשיש
באר שבע.

20.6.19

הנדון: הבעת תודה על הבעת תודה

קיבלתי בהתרגשות מרובה את מכתבכם המביע תודה על הרצאתי בפרלמנט שלכם. למני הכול, אני חייב לציין כי הפרלמנט שלכם הרבה יותר נעים מפרלמנטים אחרים באזורנו...

אני שמח כי "זרעתי לכל רוח" [כלשונו של לארוס הצרפתי] מידע על משפט אייכמן. אין שני בחשיבותו להיסטוריה הכללית והמשפטית של עם ישראל ומדינת ישראל.

באשר למחמאות שחלקתם לי, אני נזכר בסיפור היפה של אליקים רובינשטיין. כאשר הוא פונה לבית המשפט העליון, נפרדו ממנו בפרקליטות בטקס מרגש הכולל כמובן מחמאות רבות.

על כך הגיב רובינשטיין בהאי לישנא:

"אני מצטער כי הורי לא נוכחים כאן כדי לשמוע את כל המחמאות שהעתרתם עלי. אמא שלי הייתה גם מאמינה לכל מה שנאמר..."

באשר לספרי, הוא בהדפסה ויצא בע"ה בזמן הקרוב.

שמו, כמתבקש מהשקפותי הברורות, "הגמילה מהגלימה".

כל טוב,
הרן פינשטין.

מפגשים חברתיים

"חוויה של זהב" במוזיאון ישראל / אורה קרן

צילום: גיאת אחיה

צילום: גיאת אחיה

בחודש מרץ נסענו למוזיאון ישראל. קבוצה של תלמידי "תרשיש" הצטרפה לאירוע של גמלאי מכללת קיי. .
בתום נסיעה נינוחה, התקבלנו בכיבוד קל בקפיטריה של מוזיאון ישראל.
לאחר מנוחה קלה, ערכנו סיור במוזיאון, תחת הכותרת המאחדת "נשים באומנות, בתקופות שונות ובאזורים שונים על פני הגלובוס". הדריכה אותנו מדריכה של המוזיאון, אשר גילה שילב אותה היטב בקבוצתנו. היא הפגינה ידע מדהים ויכולת מצוינת להעביר ידע זה לשומעים הנלהבים.
לאחר הפסקת צהריים, התכנסנו שוב, הפעם באולם מופעים קטן. שם נהנינו ממופע, אשר התבסס על קטעים מיצירות מוזיקליות שונות, עבריות וזרות. הנעימו בקולם זמרת וזמר, צעירים ומוכשרים. הזמר אף ניגן בפסנתר וליווה את שותפתו בקטעים מספר. המופע הצטיין באיכותו הגבוהה ותכניו המגוונים.
לאחר אתנחתא קלה, חזרנו לאוטובוס, אשר החזיר אותנו, עייפים ומאוד מרוצים, לבאר שבע.
תודה לבלהה, מנהלת תרשיש, אשר יזמה את הצטרפותנו לאירוע המרנין.

צילום: גיאת אחיה

מפגשים חברתיים

סיור עתונאים צרפתיים במכללת קיי / אירן קרויטרו

ביום ג', השלושה באפריל השנה, 2019, ביקרו בעיר באר-שבע זוג עיתונאים מצרפת, לצורך כתיבת טור במגזין הצרפתי "ג'או", על אודות העיר באר שבע והתמורות שחלו בה מאז קום המדינה ועד היום. כתבות דומות נכתבו על ידם סביב התפתחותן של ערים שונות בעולם.
ביקורם של העיתונאים בעיריית באר שבע והסיור שאורגן עבורם בעיר וגם במכללת קיי עם נשיאת המכללה, פרופ' לאה קוזמינסקי, נעשו בתיווכה של הגברת רעייה קוייפמן – מורה לצרפתית ומתורגמנית מקצועית.
סביב אותו נושא, ראיינו העיתונאים את הסטודנטים לצרפתית ב"תרשיש" בנוכחותן של הגברת בלהה טרייביש, מנהלת "תרשיש" ושל הגברת רעייה קויפמן, המורה לצרפתית. הריאיון התקיים כמובן בצרפתית. הסטודנטים, חלקם מוותיקי העיר, סיפרו כי הם עדיין רואים בעיני רוחם את באר-שבע הקטנה של שנות ה- 50 וכיצד הפכה בזמן קצר יחסית, מיישוב קטן בנגב השומם, לעיר גדולה, בירת הנגב, המונה כיום כ- 220 אלף תושבים. הם תיארו את החיים במעברות של השנים ההן, את הקשיים הכלכליים והמחסור במקומות תעסוקה שאפיינו את העיר בעבר. עוד סיפרו על בית הספר היחיד שהיה בה, על העדר פעילויות תרבות ומקומות בילוי, על התשתיות הדלות והכבישים הלא סלולים. לעומת זאת, באר-שבע של ימינו התפתחה באופן ניכר והפכה למטרופולין מפותח ומשגשג בתחומי המדע, הטכנולוגיה והרפואה ובמגוון מרכזי בריאות, קניות ופנאי, המוצעים הן לתושבים והן לישובים הסמוכים.
סופר לעיתונאים על נתיבי התנועה המפותחים והסואנים, השכונות החדשות והבניינים המודרניים, אשר הוקמו בבאר שבע, לצד מרכזי תרבות, מוזיאונים, תיאטראות ומרכזי ספורט משוכללים. עוד תיארו הסטודנטים בריאיון לעיתון הצרפתי, את השינוי והקדמה שחלו בעיר בתחום החינוך סיפרו על המוסדות להשכלה גבוהה, כדוגמת אוניברסיטת בן גוריון בנגב ומגוון מכללות, על פיתוח אזורי תעשייה מתקדמים ועל אזורי העסקים השוקקים ומרכזי הבילוי בעיר.
בסיום המפגש, ניכר כי העיתונאים התרשמו מאוד והיו מרוצים משיתוף הפעולה של המתראיינים ומביקורם בעיר בכלל.

מפגשים חברתיים

פעילויות בריאותיות-חווייתיות בביה"ס / בלהה טרייביש

מידי שנה אנחנו מקיימים יומיים, המוקדשים לפעילות בריאותית-חברתית - בתנועה מתמדת.

יום הפעילות הראשון באמצע השנה התקיים בתום הסמסטר הראשון בדרך כלל בסמוך לט"ו בשבט.
את היום פתחה ד"ר ברק שרון בהרצאה מרתקת: היבטים יישומיים של שימור תפקוד פיזי, קוגניטיבי ורגשי בגיל השלישי.
ולאחר מכן בחרו המשתתפים פעילות במוקדים שונים:
ד"ר שרון ברק - שאלון אישי לבדיקת היבטים יישומיים – פעילות בחדר מחשב; משה רן -התעמלות פונקציונלית גביזון הדס - פילאטיס הוליסטי ; נועה בר-אור - יֵה-ביט YEAHBIT (אימון אירובי המשלב שירים ישראליים) – וענת אלחיאני – ביודנסה- שיטה להתפתחות אישית באמצעות תנועה ומוסיקה הגורמת לתחושת איזון, בריאות ואושר
סיימנו את היום בארוחה ובהרצאה, המשלימה את הסוגייה הבריאותית בגיל המבוגר: אפקט האנטי אייג'ינג של פעילות גופנית בגיל המבוגר / גב' איה ינוב,

יום הפעילות השני לסיום השנה נפתח להנאתנו בשירתה של מקהלת גמלאי קמ"ג, ולאחר מכן בחרו המשתתפים 2 מוקדים לפעילות. מוקדים שעוסקים בתנועה ובריקוד וכן מוקד שעוסק בארומתרפיה לשימוש חיצוני ופנימי.
לאחר ארוחת הצוהריים המזינה, סיימנו עם נחומי הר ציון בשירים לחופשת הקיץ.

סיורים בעקבות הקורס "להוציא לחם מן הארץ"

בצלאל ולימודי ארץ ישראל / חוה חייקין

ארצנו הקטנטונת פנים רבות לה,
אותן מנסה בצלאל לחשוף לפנינו,
בכל שנה פן אחד.
בתשע"ב למדנו
על "הבניה וההתיישבות בארץ ישראל"
"לבנות ולהיבנות בה".
כשהמבנים היו מובנים
הציג לנו בתשע"ג את "האנשים והאמונות"
המרכיבים את האוכלוסייה המגוונת מאוד.
וכשכמעט הכרנו אותם
העלה בתשע"ד את "סימני השאלה
ושאר סימנים בהיסטוריה של ארץ ישראל".
וכשחשבנו שהכול ברור
עלו בתשע"ה "הסוגיות בהיסטוריה
של ארץ ישראל בעת החדשה".
בתשע"ו הגיע הזמן להכיר את ה"טבע שכזה"...
וכדי להבין אותו טוב יותר
בשנת תשע"ז הנושא המתבקש היה "מים וים",
וביקור בחוף אשדוד.

שנת תשע"ח הפגישה אותנו עם "עליות ועלילות"
ובהן גם סיפורים של התלמידים מחוויות העלייה שלהם.
והשנה תשע"ט
אנחנו לומדים על "אדם ועמלו"
"להוציא לחם מן הארץ..."
ועוד מיני מטעמים ומשקאות.
במסגרת הקורס פגשנו אומנים שהם גם אומנים
וזה הגשר והקשר
לנושא בשנה הבאה...תש"ף

כלניות בשוקדה

לורה בכר מכינה את המִתנן ליצירת נייר

חוף אשדוד

עבודות של זינב ג'רביע בשגב שלום

סיורים בעקבות הקורס "להוציא לחם מן הארץ"

טיול יומיים לצפון 2019:
איך להוציא מן הארץ לחם ועוד מצרכים / אילה כנפי

הקורסים של בצלאל (צולי) כהן בנושאי ארץ ישראל צמודים לטיולים החודשיים, שגולת הכותרת שלהם היא כמובן ה-"טיול ליומיים" הנערך לרוב בפברואר ותמיד לצפון (בעצם למה?). השנה נערך הטיול לאזור טבריה ודרום רמת הגולן והיה מוקדש למלאכות שאינן קשורות לישיבה מול מסך המחשב. בקיבוץ אפק, ליד הקריות, ירדנו ומיד חשנו בריח דבק המגע המשמש בתעשיית העור. אכן, הגענו ל"אומניה" של אלדד בכר, שהתאהב בעור מעובד בסיוריו באפריקה. ב"אומניה" מבקרים רבים ואלדד מאפשר להם להתנסות בעבודת יד עם עור. כמובן שאיפשר גם לנו! אנחנו נייצר מחזיק מפתחות. בחרנו את המרכיבים: גפה, מדרס, סוליה ומתלה, חיברנו לטבעת מתכת והנה סנדל! המשכנו ל"יעד - ישוב קהילתי בגוש שגב", אל חרש הברזל שוקי זרח. הוא עושה הכול: יציקות ברזל אומנותיות, כלי סיתות מקצועיים ואפילו תכשיטים. שוקי עוסק גם בקרמיקה ובאבן. בחצרו, מערכת שלמה להפקת שמן זית שבנה בעצמו. אחרי הברזל המלובן והתנור בטמפרטורה של 1000 מעלות, "התרכנו" קצת ונסענו ליודפת לראות את גונית פורת והטוות שגם אורגות וצובעות את החוטים ועושות בהם קסמים שהופכים אותם לאריגים מופלאים. למרות השעה המאוחרת, לא ויתרנו והלכנו לראות את יודפת האחרת, שתושביה נלחמו ברומאים עד כלות. שם הפך יוסף בן מתיתיהו, ממפקד ליוספוס פלביוס הבוגד, שבזכות כתביו אנחנו יודעים על מלחמות היהודים ברומאים.

עייפים אך מרוצים נסענו לטבריה למלון "לאונרדו פלאזה טבריה" חמישה כוכבים. יהודים ונוצרים, אולי גם מוסלמים, את כולם משכה טבריה לאורך אלפיים שנה ועושה זאת גם כיום. הבנייה באבן, הקברים הקדושים לצד העיר החדשה וכמובן הכינרת שהתמלאה השנה, כל אלה מושכים קהל מגוון.

ציור: צבי כנפי

מסמר הטיול הגיע ביום השני, הביקור ב"עין הקשתות" (אום אל קנאטיר). אתר ששוחזר ונפתח לקהל בשנה שעברה. המקום היה כפר יהודי עשיר שחרב ברעידת אדמה לפני כ-1400 שנה. היה ויש בו מעין מים זורמים כל השנה ובשפע, מה שאיפשר גידול פשתן ועיבודו כולל עשיית הבד. שוק קבוע לסחורה זו היה תמיד. בית הכנסת שחרב ושוקם בחלקו, ושהיה בן שתי קומות, מעיד גם הוא על העושר של הכפר. האתר מדהים ביופיו, עם הקשתות, המעין השופע, תעלות המים החפורות לרוחבו ולאורכו, השבילים הסלולים שמוליכים אל אזור המגורים, בית הכנסת עצמו וכמובן, מרכז המבקרים המודרני והנגיש עם הנוף המהמם הנשקף ממנו.

משם נסענו לכפר האומנים אניעם. ביקרנו בבית מלאכה לקרמיקה ובחנות המוכרת חפצי נוי שמייצרת מירה. בכפר מיוצגים אומנים רבים, קרמיקאים, ציירים, טווי שטיחים ואף צורף זהב שיעשה לכם תכשיטים חדשים מזהב ישן. משם נסענו למפל עיט הקרוב. איך אפשר שלא?

ובלי שימור מלאכת הקליעה אי אפשר, אז נסענו ליבנאל להיפגש עם יונית קריסטל. מומחית אמיתית ובין לאומית לשימור מלאכות מסורתיות. קליעת קש וחבלים וצמחים שונים הם המומחיות שלה. מחצלות, שטיחים, סלים וכובעים - הכול אפשר לעשות מקש. אז יאללה לעבודה!

אין צורך לומר שחזרנו עייפים אך מרוצים. תודה צולי, בלהה ותרשיש.

לימודי חו"ל - הבלקן

הטיול למונטנגרו - ארץ ההרים השחורים / זוהרה אלגזר

הטיול למונטנגרו בהמשך לקורס על הבלקן נמשך 8 ימים בסוף מאי בהדרכתו של בצלאל כהן. טיול מאורגן כהלכה.
נהניתי מניצול הזמן המרבי של הטיול.
ביום נחיתתנו בטיבאט קיבל אותנו גשם, שלא כל כך ציפינו לו, הגשם ליווה אותנו במהלך כל הטיול. והפך לחלק אינטגרלי בו, וכמובן חלק מועדף על פני החמסינים של הארץ.
הגשם הכמעט תמידי הוא בעצם ההסבר לנוף הירוק שליווה אותנו כמעט בכל המקומות שבהם ביקרנו, ולנהרות רחבי הידיים ושופעי המים שעברנו לידם ומעליהם, כמעט במהלך כל הטיול.
הגענו לאתרי תיירות היסטוריים ידועים : קוטור, דוברובניק, גשר מוסתר, סרייבו (בית כנסת, שוק, מסגד} היו כמה מהם שהיו אתרי מורשת עולמית של אונסקו. במקומות השונים פגשנו את שלוש הדתות בגוונים שונים. והשפעות תרבותיות: באוכל, במזכרות שבשווקים, בסגנונות בנייה, בכנסיות השונות, במנזרים, ואפילו השפעות פוליטיות והיסטוריות של משטרים שונים.
כמו כן ביקרנו באתרים אחרים בטבע: סביב אגם, שמורות טבע ובהרים שבהם השלג היה בשלבי התמוססות.
בטיול הייתה אווירה נעימה ומכבדת בין חברי הקבוצה שלרוב עמדו בזמנים, סביר מאוד שחלק מהקבוצה הכיר מטיולים קודמים וממפגשי הלימוד לאורך השנה, יש להניח שהיכרות זו תרמה לאווירה הנעימה. אולי גם הגיל השפיע.
ברוב המקומות המדריכים המקומיים הדריכו ברמה סבירה.
המדריך בסרייבו {מויאגה (Muyaga)} היה מיוחד בידע שלו ובנינוחות שלו. בהסבריו בלט רצונם של האנשים המקומיים לחיות בשלווה, למרות שהייתה מלחמה מאוד קשה שם לפני כ-3 עשורים.
במלונות היה מגוון של אוכל בארוחות הבוקר והערב.
ומוצדקת הייתה דרישתו של בצלאל שבכל מלון תימצא מעלית. יש לציין במיוחד את מלון בסרייבו ששמו הוליווד שהכול שפע בו. זכינו למופע של נגנים שירים ונעימות וכן מופע ריקודים.
כמובן, בל נשכח את הנהג הסבלני ונעים ההליכות שלנו, מננאד, שליווה אותנו במהלך כל הטיול.
ונהג בזהירות ובמתינות במסלולי ההרים המסוכנים.

הַטֶבַע בַּבַּלְקָן / יָעֵל ארבלי

שִׂיחִי מִגְנוֹלְיָה,לחוּשִׂים הִילוּלָה,
בִּפְרִיחָתָם הָרֵיחָנִית הַגְּדוֹלָה,
שְׂרָכִים בִּירוּק לְאֵין קֵץ,
פָּרְשׂוּ לָנוּ שׂטִיחַ, לִרְקֹד וּלְקַפֵּץ.
פִּסְגוֹת הֶהָרִים הַמוּשְׁלָגוֹת,
לִקְרַאת שַׁבָּת, עָטוּ כִּפּוֹת לְבָנוֹת.
שֶׁמֶשׁ שׁוֹקַעַת,
יָם צוֹבַעַת,
בִּשְׂרֵפָה אַדִּירָה,
וְשׁיִפְעַת גְּוָנַי תְּאוּרָה,
לַהֲבוֹתֶיהָ לוֹחֲכוֹת שׁוּלֵי שָׁמַיִם,
וְאֵין בָּרוּר מָה רָקִיעַ וּמָה מַיִם.
עֶרֶב יוֹרֵד, בִּזְרִימָה אִיטִית,
נִמְזָג אֶל מֵימֵי נָהָר,
שֶׁשּׁוֹצֵף בְּקֶצֶף אִדְוָה תְּכֹלְכֹלָה,
מִתְנַקֵּז, לְתוֹךְ סֶרֶט טוּרְקִיז נִגָּר.
צַל כַּנְפֵי צִפּוֹר, מִתְנַגֵּשׁ אֶל צֵל הַר,
וְגֶשֶׁר אֶחָד,
אָרֹךְ וּמְקוּשָׁת, אוֹגֵד אֶת כֻּלָּם מְהֵרְהָר.

לימודי חו"ל - רוסיה

הטיול/מסע לרוסיה / תמר בלומנשטיין

הטיול הינו סיכום של שנת הלימודים בניצוחו של בצלאל/ צולי ומתומצת לערים סנט פטרסבורג ומוסקבה.
טיולנו החל בסנט פטרסבורג היפה והרומנטית על לילותיה הלבנים, הגשרים הנפתחים בלילה (לאחר יום ארוך), המבנים היפים והשדרות הרחבות והכול מואר בלילות.
ביקרנו באנדרטות הזיכרון המרשימה, בקתדרלת קאזן ובמצודת פול ופטר בה קבורה משפחת רומנוב. שייטנו בנהר הנייבה, עברנו מתחת לגשרים המשמשים במהלך היום למעבר כלי רכב והולכי רגל ונהנינו לראות בחור ממושקף שנפנף אלינו בזרועותיו ובחיוכו הרחב ופגש אותנו גם בגשרים הבאים.
גולת הכותרת בסנט פטרסבורג היא הביקור במוזיאון ההרמיטאז' על אוצרות האומנות השוכנים בקרבו.
מוסקבה העיר שבליבה הכיכר האדומה, מצד אחד הקרמלין ממולו קניון הגום הענק שנבנה לפני מאה שנה, ובמרכז כנסיית ה"בצלים" על כיפותיה המוזהבות.
עם רדת החשיכה כל המבנים מוארים כולל המבנים המזוהים בשם 7 האחיות. במוזיאון הנשקייה שבמתחם הקרמלין מוצגים אוצרות הצארים: בגדים, כרכרות וכלים רבים. בבית הקברות נובודייביצ'י ראינו מצבות של אישים מפורסמים מהתרבות והפוליטיקה הסובייטית. לפני הסיור בתחנות הרכבת התחתית המרהיבות בעיצובן וביופיין, הוזהרנו מדוחק ומכייסים, למזלנו ביום ראשון בשבוע לא היו נוסעים רבים ולא היה לחץ.
בערב נהנינו ממופע פולקלור " קוסטרומה" שהציג בריקוד ובמוסיקה תמונות של העמים השוכנים ברוסיה הגדולה.
ב"הר ההשתחוות" ביקרנו במוזיאון הניצחון בו מוצגים ציורים מתקופת המלחמה בגרמנים, בבית הכנסת ובמוזיאון בו מוצג הקרב הגדול בין הצבא הרוסי וצבא נפוליאון, התצוגה מלווה בקולות הקרב ותצוגה תלת מימדית. הביקור במרכז היהודי לווה ע"י מדריכה מקומית שהסבירה בעברית רהוטה את שעבר העם היהודי ברוסיה.
סיימנו את המסע בזאגורסק אחת מערי " טבעת הזהב " בה מרוכזות כנסיות רבות עם כיפות זהב.
לאורך מסענו ראינו רחובות ופארקים גדולים ורחבים, נקיים למופת. כלי הרכב, למרות העומס בכבישים אינם צופרים. התחושה הייתה של סדר, ניקיון ואדיבות.
תודה לצולי על יכולתו לדקלם את כל שראינו לאורך המסע, על סבלנותו וסובלנותו.
מצפים לטיולים הבאים.

שמוליק בלומנשטיין

על הטיול לרוסיה (סנט פטרסבורג ומוסקבה) מחזור 1 / עדי דרוקמן

הסופר אלי ויזל אהב לנסוע בעולם ולהכיר אנשים. באחד הסיורים שלו הגיע לסרגוסה ופגש שם איש מקומי שהציע לשמש לו מדריך. באיזשהו שלב, כשהתעייפו, ישבו לשתות משהו ושוחחו. האיש מסרגוסה כנראה מעולם לא עזב את עירו, לבטח לא את ספרד. הוא הבין שאלי ויזל מטייל הרבה ושאל אותו מה יוצא לו מזה. אלי ויזל ענה, שבטיולים הוא ממלא את תרמילו במקומות שביקר בהם ובאנשים שפגש.

אנחנו לא פגשנו כמעט מקומיים, אבל פגשנו בהחלט את האנשים בקבוצה. חלקם היו מוכרים, אבל למדנו להכיר אותם יותר לעומק וחלקם אנשים שכלל לא הכרנו והיה נעים להכיר. החוויות המשותפות מילאו את תרמילנו שלנו ובצלאל-צולי הוסיף וקישר בין האתרים שראינו והדברים שלמדנו. הידע הרב שלו תמיד מעשיר וחוש ההומור תורם לאווירה הנעימה ולגיבוש הכללי.

אז תודה לחבריי הוותיקים והחדשים וגם לצולי על הטיול הנעים

עדי דרוקמן

שירים וסיפורים משלנו

אפיזודות משירותי במילואים / דניס וייטראוב

במחשבה לאחור על שירותי בצבא שהחל בגיל 30 בסמוך לעלייתי לארץ, אני יכול לקבוע בביטחון כי הוא "שיחק תפקיד" משמעותי בהצלחת קליטתי בארץ. שירתתי בסיני, בערבה על גבול ירדן, פעמיים בלבנון ולבסוף, הייתי בין הראשונים ששירתו ביחידת שראל – תכנית התנדבות המביאה אזרחים ותיקים מחו"ל לשרת בבסיסי צה"ל השונים. אחלוק עמכם כמה אפיזודות שנשארו בזיכרוני בתור חוויות יוצאות דופן.

תורמים במדבר

במסגרת חגיגות 40 שנה לעצמאות ישראל, ערך הצבא אירוע ענק בצידו המערבי של הר מצדה, שבו השתתפה התזמורת הפילהרמונית הישראלית. את האירוע כיבדו בנוכחותם נשיא המדינה דאז הנשיא חיים הרצוג, ראש הממשלה שמעון פרס, שרי הקבינט, נציגים דיפלומטיים ואורח הכבוד היה מר נתן שרנסקי, אשר עלה לישראל זמן קצר קודם לכן. על מנת להעצים את הדרמה (והשמאלץ) קישרו את שרנסקי מהבמה בשיחת טלפון בינלאומי לאמו.

לאירוע הוזמנו גם תורמים חשובים מרחבי תבל אשר תרמו לרווחת חיילי צה"ל מינימום של $35,000. שראל הייתה ממונה על הלוגיסטיקה של הטיפול בתורמים ואני נקראתי, כמו חיילי מילואים אחרים ששירתו ביחידה, ללוות את התורמים מאמריקה שהגיעו בטיסה מיוחדת, משדה התעופה למצדה.

פגשתי את קבוצת הוותיקים מאמריקה בשדה התעופה וביחד עשינו דרכינו מירושלים דרך ים המלח לכיוון ערד ומשם למצדה. אחרי שחוו טיסה ארוכה ונסיעה ממושכת באוטובוס התחלתי לחפש שירותים כדי לאפשר לאנשים להתפנות. לצערנו, רוב תחנות הדלק היו סגורות.

מה עושים? ראיתי את חוסר הנוחות על פני האנשים שכן הטבע עושה את שלו. היה עליי לאלתר. ביקשתי מהנהג לרדת מהכביש הראשי כאשר ניתן ולהיכנס לתוך מדבר יהודה. כאשר עצרנו ביקשתי מהאנשים לרדת והכרזתי: "גברים לימין ונשים לשמאל." אנחת רווחה נשמעה מסביב. כשחזרו לאוטובוס אמרה לי אחת הנוסעות "לעולם לא הייתי מעלה בדמיוני את האפשרות שאשלם $35,000 בשביל הפריבילגיה להשתין במדבר."

מורה דרך לעת מצוא

שני טיולים מודרכים ברחבי ישראל היו חלק בלתי נפרד מהתוכנית החווייתית של שראל. רוב המדריכים בשראל היו מדריכים מורשים שנקראו למילואים ביחידה. אני לא הייתי עדיין מדריך עם רישיון מטעם משרד התיירות.

יום אחד קיבלתי שיחת טלפון ממשרדי שראל שבה דווחתי על קבוצת מתנדבים חשובה שהובטח לה טיול למצדה. המדריך שהיה צריך להתלוות לקבוצה לקה בהתקף לב, ולא היה להם מי שיחליף אותו. מרוב ייאושם הם פנו אליי. על אף מחאותיי שאין לי רישיון מורה דרך הם טענו שבתור מרצה מנוסה אוכל לאלתר והביעו ביטחון מוחלט שלא אאכזב אותם. הסכמתי בתנאי שאפגוש את הקבוצה כשתגיע לבאר שבע, ליד האוניברסיטה ולא אצטרך לרוץ ב-5:30 בבוקר לפוגשם בתל-אביב. הם הסכימו.

בזמן שחיכיתי להגעת הקבוצה, תכננתי במוחי על מה אדבר איתם בדרך לים המלח. חשבתי לספר להם על חקלאות במדבר, ההשקיה בטפטפות, היישובים בנגב, עיירות הפיתוח ומעל לכול על האוניברסיטה שלנו. באותה עת, היה בערד מרכז מבקרים ובו דיורמה המתארת שיטפונות בנחלי הנגב, על מים המטפטפים דרך הוואדיות לים המלח ועל אופן היווצרותו של ים המלח. הבקיאות שלי בנושא הייתה ברמה חובבנית בלבד.

פגשתי את הקבוצה ולאחר הביקור בערד המשכנו למצדה: הארמון הצפוני, מקווי ובורות המים, בית הכנסת, הרמפה דרכה נכנסו גדודי הלגיון הרומי למצודה. בביקוריי הקודמים במצדה ראיתי מורי דרך מקריאים את נאומו האחרון של אלעזר בן-יאיר למורדים הסיקריים והמשפחות היהודיות שישבו על ההר:

"הוי אנשים גיבורי-החיל! הן מני-אז קיבלנו עלינו, לבלתי עבד את הרומאים, וגם לא אדונים אחרים, זולתי את אלוהים לבדו, כי רק הוא מושל האדם באמת ובצדק. והנה הגיעה השעה המצווה עלינו להשלים בפועל-כפינו את משאת-נפשנו, ואל נעטה בשעה הזאת קלון עלינו. ואחרי אשר בחלה נפשנו בעבדות שאין בה סכנה, לא נבחר לנו הפעם חיי-עבדות עם שפטים נוראים - והן זה יהיה חלקנו מאת הרומאים, אם ניפול חיים בידם. כי הנה אנחנו היינו הראשונים להרים יד בהם, ואנחנו נשארנו האחרונים להילחם אתם. והנה אני חושב, כי צדקה עשה אתנו אלוהים בתתו בידנו למות מות גיבורים בני-חורין..."

קראתי את הקטע בפאטוס המתבקש וראיתי דמעות בעיניהם של רבים מהמשתתפים. הסברתי להם מדוע העדיפו מוות על פני אונס הנשים והפיכתם של הילדים לעבדים. ואז אמרתי: "אתם לובשים היום את מדי צבא הגנה לישראל וזוהי ההוכחה הטובה ביותר שמצדה לא תיפול שנית". אני לא יודע מה הניע אותי להיות דרמטי אבל, בדיוק כאשר סיימתי את דבריי במשפט הזה, עבר מטס של מטוסי קרב ישראלים מעל הוואדי שמתחתנו.

בדרכינו למגרש החנייה התחתון ניגש אליי רכז הקבוצה ואמר שביקר במצדה פעמים רבות ולא שמע הסברים כה מוצלחים על מצדה כשלי, הוא אפילו טען שלמד ממני כמה עובדות חדשות שלא ידע קודם לכן. הוא החמיא לי על כושר המשחק והדקלום כשציטטתי את נאומו של בן-יאיר. אבל, הוא ביקש שאסביר לו כיצד הצלחתי לסנכרן את המטס מיד בסיום הנאום. הודיתי לו על המחמאות ואמרתי לו שהמטס הוא "סוד צבאי" שלא ניתן לגלותו. הוא לא צריך היה לדעת שהמזל פשוט שיחק לידי באותו היום.

שירים וסיפורים משלנו

הבצק / אהוד זמורה

הבצק שאני לש בין אצבעותיי הוא כחומר ביד היוצר. אני אביו מולידו והוא לי כתינוק שאך זה יצא מהרחם. הוא נושא שאיפותיי ודמיונותיי. אני יוצר אותו ממרכיביו והוא הולך ומתעצב ומקבל בהדרגה את ישותו העצמאית.
תוך כדי לישה נוצר הקשר בינינו. אני קובע את עתידו מתחילת דרכו בבחירת מרכיביו, שאותם אני מוסיף על פי תכנון מראש. אם לא אקפיד לאסוף את מרכיביו ולאחדם יחדיו בכמויות הנכונות ובסדר הנכון הוא ישנה את דמותו ואת אופיו ויפתיע אותי בחידוש לטובה או יאכזב אותי כנפל דחוי.
בתחילת היווצרותו הוא כנוע ונתון כולו לחסד אצבעותיי. עדיין ללא אישיות וללא ישות הוא דבק בי. תחילתו עיסה דביקה שאינה רוצה להיפרד מאצבעותיי. עיסה ללא אישיות עצמית, חוששת מהעולם אליו היא נוצרת. אני מנער את ידיי אולם הוא נצמד להן ואינו מרפה, כאילו אומר לי אני שלך לטוב ולרע. עשה בי כרצונך, לא אעזבך. הוא יושב לו בקערה, רופס ונוזלי נדבק לתחתית הקערה, מוכן לקבל כל צורת כלי בה הונח. ומכאן מתחיל תהליך עיצוב דמותו ועתידו. אם אוסיף לו שמן יהיה נימוח בפה. נוח לרצות כל לשון כאופיים של האנשים השמנים אשר הקיפו את קיסר, ואפילו פה ללא שינים יתענג למוסס אותו בין לשון לחיך. אם אוסיף לו מים וקמח אך אמעיט בשומן יהיה אופיו נוקשה ולא יקבל בנקל שליטתי עליו. בסופו יהיה כזה שלא כל פה יוכל לעמוד נגדו לפוררו. השמרים יוסיפו לו אנרגיות פנימיות אשר יפרצו מתוכו בשלל בועות ריחניות, ישנו את גודלו ואת צורתו כאותו גולם הקם על יוצרו. בתחילת היווצרותו הוא נדבק לאצבעותיי ואינו מוכן להיפרד מהן, כאילו אומר לי אנא המשך וטפח אותי, המשך לעצב אותי לקראת עתידי המיוחל. לאחר שהוספתי את הקמח הוא מתחזק וניתק מתחתית הקערה שבה הוא נלוש. שוב אינו יושב בה רופס וחסר צורה אלא הופך לגוש בעל אישיות. בתחילה הוא נענה לאצבעותיי הלשות בו ומשנות צורתו בקלות וללא התנגדות. אט אט הוא הופך לבעל צורה ושומר על צורתו גם אם אפסיק ללוש אותו. כעת הוא מתנגד לאצבעותיי, ולי קשה ללוש ולשנות את צורתו. הוא כאותו תינוק שמנמן ההופך לנער שרירי. אך אני לא אפסיק ללוש עד שאועיד לו את צורתו הסופית. לעיתים הוא מתנגד לי. גולש מתוך התבנית לתוכה הכנסתי אותו וכצורתה ארצה לראות גם את צורתו הסופית. אני שולח אותו להשלים את תהליך בגרותו בתוך תנור האפייה החם. מתפלל ומקווה שאמנם כיוונתי את החום לדרגה המתאימה ואת שעון העצר לזמן האפייה הנכון. לעיתים הוא מתכווץ בתוך התבנית ויוצא מתוכה מצומק ומפוחם או שהוא יוצא רופס עם אישיות דביקה ובלתי בשלה. ואני מתפלל שיצא מהתנור יפה וריחני וטעים. שיהיה אהוב על כל הטועמים אותו וישפיע עליי רוב נחת וגאווה מיציר כפיי.

יהודי !!! / גיליירמו רפופורט

(גיליירמו בן 78 כתב את השיר בהיותו בן 26 בארגנטינה)

יכולים להרוג את גופך
אבל יצטרכו
מים רבים
כדי לכבות את האש שבדמך
שזורם ללא מעצור
נושא מסרים של שלום
מתוך מעיין חוכמה.
סמל של טוהר,
קשר בין בני אנוש,
יופי,
יצירה,
אהבה,
אתה היקר ביותר עלי אדמות
כי אתה חיים.
גם אם לא
הנבחר היחיד
הינך כמו כל האחרים

דג הזהב / יעל ארבלי

שט לאיטו במים,
כֶּתֶם פָּז, מרצד מול עיניים.
שָׁקֵט. רגוע. חד גוני,
מתריס למולי.

את שפתיו, ללא קול מניד.
כמנסה להסביר, להגיד.
מהורהר,מעלה מחשבות,
בבועות קצָרוֹת זיכרון, אווריריות.

ואני?

כדג הזהב, מתחבטת בקיר,
ומן החבטה עולה בי שיר.
מרצד את מערבולת חיי,
משייט סחרחר, בנתיבי כאביי.

בשיאיי עולה, לאובדניי יורד.
ללא קול וללא הד.
מְשַׁיֵט לאיטו, בין לב לשמים,
נושא כאב,געגועים שְׁנַיים.

כתם פז בנפשי נארג.
סוער, אך שותק כדג.

שירים וסיפורים משלנו

תמונות או לא להיות? / חוה חייקין

על מדפי כוננית
או בארונות.
שורות, שורות.
שמנים, רזים,
גבוהים, נמוכים,
כולם מכילים זיכרונות
מאירועים משפחתיים,
או מטיולים בארץ ובחו"ל.
האלבומים!
צילמנו בפילם
והמשכנו במצלמות
דיגיטליות.
אהבנו לצלם
והתרגשנו מהתמונות
וכשרצינו להיזכר
הצצנו באלבום.
ועכשיו התלבטות :
לפנות במו ידינו
או להשאיר זאת לילדים
???
והרי לכם ספורים למחשבה
ר. אהב לצלם והגיע לרמה
כזו שהוזמן לצלם עבור
ניישונל ג'אוגרפיק.
יום אחד ביקש ממנו חבר
לעזור לו בפינוי דירת הוריו
שנפטרו. כשראה את חברו
נושא אלבומי צילומים אל
הפח מבלי להעיף בהם מבט
שאל אותו ר. מדוע הוא זורק
אלבומים שמכילים רגעים
מרגשים מחיי הוריו ? ענה לו
חברו : הם ריגשו את הוריי
אבל אינם מרגשים אותי.
ר. החליט בו ברגע להפסיק
לצלם.
את הסיפור הבא שמעתי
מ-י. היא ובעלה טיילו הרבה
בצעירותם וצילמו תמונות
וסרטונים שהנציחו את
חוויותיהם. כשחלה בעלה
והיה מרותק למיטה ביקש
לראות את הסרטונים
והתמונות והם גרמו לו הנאה
רבה על ערש דווי.
ואני החלטתי להפסיק לפתח
תמונות ולערוך אלבומים
כאשר התחלתי לצלם
במצלמה דיגיטלית והעברתי
את התמונות והמצגות
לדיסקטים כדי לחסוך מקום.
כשהתקלקל המחשב הוחלפה
תוכנת ההפעלה וכשרציתי
לראות את התמונות מאחד
הדיסקטים הודיע לי המחשב
שהדיסקט ריק.
מבולבלים ???

התמודדות / תמר בלומנשטיין

(חוויה מזעזעת ששמעתי מפי נכדתי).
יום אביב שמשי, השעה 06.30, האוטובוסים ממתינים לתלמידי חטיבת הביניים, בשער בית הספר של המושב, כדי להסיעם לקיבוץ געש. אט אט החלו תלמידים להופיע לכיוון האוטובוסים, חלק הגיעו רגלית וחלק מוסעים על ידי האב או האם, וכך התמלאו האוטובוסים בתלמידים.
בשעה היעודה האוטובוסים החלו לנוע ולצאת משטח החנייה של בית הספר האזורי בית יהושוע לכיוון קיבוץ געש.
בשעה מוקדמת זו כשהשמש זורחת כמעט במלואה, רוב התלמידים נרדמו מיד עם ישיבתם באוטובוס.
לפתע, נשמע מכל מכשירי הטלפון שברשות התלמידים צליל של קבלת הודעה.
ההודעה נשלחה על ידי אחת התלמידות משכבת כיתה ט' בזו הלשון :
"מכתב זה נועד לכל האנשים שחושבים שצריך להחזיר מלחמה באלימות. אני מאמינה שכל מה שקורה יש לו סיבה, רוב הפעמים אנו לא יודעים מהן הסיבות אבל הן קיימות לטוב ולרע ולפעמים עדיף לא לדעת מדוע ולהאמין שבסוף הכול לטובה. זאת משימה שבה אני נכשלתי, הפסקתי להאמין ולקוות למרות שהחיים יפים ומזג האוויר נעים ונוח וצריך לדעת לקבל את החיים כפי שהם. תודה על הזכות להיות החברה שלכם, אוהבת אתכם בסוחף, תחיו את חייכם, סעו לים, טיילו תיהנו מכל רגע, תמשיכו הלאה ותהיו מודעים לאנשים סביבכם ולכל מה שסובב אתכם ".
לקח קצת זמן לתלמידים הרדומים להבין את הפוסט ולא הבינו מדוע חברתם כתבה את הפוסט הזה, הם החלו להתקשר לכל מי שאיתם בשכבה ואפילו לאחות התאומה של הנערה שכתבה את הפוסט הזה אך אף אחד לא ידע מה הסיבה.
בסופו של דבר רק בשעות הצהריים נודע לתלמידי השכבה ולהוריהם שהנערה שכתבה את הפוסט זרקה את עצמה מתחת לגלגלי הרכבת שחלפה בבית יהושוע.
ההודעה העצובה הזו גרמה להלם בכל היישובים שבסביבה, המועצות המקומיות גייסו פסיכולוגים לתלמידי בתי הספר, וכל משפחה ומשפחה הגיעה כדי לשמוע מילות נחמה ורגיעה ובאיזה כלים להשתמש כדי להתמודד עם הנושא הכאוב.

שירים וסיפורים משלנו

החונך לאדם com - בינה ודעת / אפרים זיו

(מתוך תפילת שמונה עשרה)
חבריי הנכבדים לומדי "תרשיש".
אני חפץ לשתף אתכם בשתי התרחשויות בנאליות שאירעו לי ולבני ביתי לפני שנים רבות, התרחשויות שיש להן זיקה לכותרת.
אפתח בראשונה.
הזמן – תחילת שנת 1977. (המועד חשוב). המקום - עפולה
לאבי ז"ל היה בית מלאכה לייצור נעליים אורטופדיות, וכעצמאי הגיש למס הכנסה את הדו"ח על הכנסותיו והיה בטוח שיאושר כמידי שנה בלא שום הסתייגות.
והנה הפעם, בניגוד לשנים קודמות קיבל מכתב בו התבשר שהדו"ח שלו נפסל ועליו להגיע בהקדם לפקיד השומה, וכשהגיע אליו תוך זמן קצר ההוא "עשה פוזות" ותיאר כמה אי דיוקים "מצוצים מהאצבע" ובלבד שימרר לנישום את חייו.
לא הועילו תחנוניו של אבי שהכול כשורה והוא יצא משם במצב רוח קודר. בדרכו הבייתה פגש באקראי במכר ותיק שעבד במס הכנסה ולאחרונה פרש לגמלאות. האיש שמח לפגוש באבי וזה שיתף אותו בסיפור.
אתה יודע מה – שח לו המכר, בוא נשתה קפה ונדון בנחת, כי יש לי פתרון שאולי יחלץ אותך מהצרה. אבי הזמינו בתקווה שפגש בגואל.
ובכן שמע לי ידידי שח האיש בניחותא, האם יש לך פנקס אדום?
כן בטח - השיב אבי בתמימות, אתה מתכוון לפנקס קופת חולים.
לא, צחק האיש, אני מתכוון ל"פנקס אדום", פנקס שמעיד שאתה חבר מפא"י. אבי השיב בשלילה.
ובכן, קבל ממני עצה שתציל אותך מכל צרה וצוקה.
גש עוד היום לסניף מפא"י הסמוך לביתך ובקש להתקבל כחבר,זו שנת בחירות וכל חבר נוסף חשוב להם, לפיכך ינפיקו לך פנקס בו במקום.
אבי פעל כמצוותו, וכעבור מחצית השעה מצא עצמו עם "פנקס אדום" - כשר למהדרין. עוד באותו ערב נפגש אבי עם המכר והלה הסביר לו מה לעשות.
"הוראות ההפעלה" היו ברורות. יש להיכנס למשרדו של הפקיד, לסגור את הדלת ולדבר בלחש שמא יגיע תוכן השיחה ל"אוזניים עויינות".
בקש מהפקיד סליחה על שאתה מטריחו, ואז שאל אותו בתמימות כיצד הם מעוללים לך דבר כזה בהיותך "אחד משלנו". "זוג אים אז די ביסט איינער פון אונזערע" (אמור לו שאתה אחד משלנו) ואז הצג לו את הפנקס האדום.
אבי הטיל ספק בתרגיל הזה אך פעל באין ברירה, ולמחרת בבוקר התייצב אצלו ופעל על פי ההנחיות,
והנה כבמטה קסם אירע הבלתי ייאמן.
הפקיד הנדהם השיב בנחת "פאר ווס הוסט די נישט גירעט נעכטן" (מדוע לא דיברת אתמול).
האיש קם ולחץ את ידו של אבי. "חבר נכבד, לך לביתך והמתן למכתב ".
בסופו של שבוע נחתה בתא הדואר מעטפה בה המכתב הגואל שהכול סודר.
זה מה שנקרא com בינה

● יש לציין שחודשים ספורים מאוחר יותר התקיימו הבחירות שתוצאתן הביאה את "המהפך הגדול" - שבעטיו תמה הדיקטטורה של מפא"י.

● ספיח של אותה com - בינה
אימי ז"ל הייתה אישה חולנית ולפיכך נזקקה תדיר לשירותי מרפאת קופת חולים, מרפאה שבה שלטו ללא מצרים הפקידים "המפאייניקים" שעל פיהם הוכרע דבר.
משרד המרפאה אמור היה להיפתח בשעה ארבע, לפיכך, במצוות אימי נהגתי להקדים במחצית השעה כדי להשיג תור בשעה הקרובה ובכך לחסוך מאימי המתנה ארוכה.
והנה, למרות שתמיד הגעתי ראשון, תוך המתנה מרגיזה לפתיחת האשנב, הפקיד החשדן בדק את הפנקס כדי לוודא ש"מס אחיד" שולם, ותמיד זכיתי לקבל פתק בו רשומות הספרות 4 או 5. שאלתי את הפקיד למה 4 אם אני ראשון.
הלה גער בי ופלט " ילד, אל תתחצף ולך הבייתה".
בהמתנה לאימי ליד חדר הרופא צפיתי ב"פרצופים מוכרים" שקיבלו בלא מאמץ את המספרים הראשונים.
הדבר חזר ונשנה כל העת, ובשובי הביתה נהגתי לשתף את אבי והוא השיב שאי אפשר לגבור על ה"מפאייניקים האלה".
לפתע הבליח במוחו של אבי רעיון.
בפעם הבאה תושיט לפקיד את שני הפנקסים האדומים ונראה מה יהיה.
וואללה - אבי התמים התגלה "כקומבינטור", עשיתי כמצוותו והתקבלתי על ידי הפקיד במאור פנים.
"או... פאר ווס הוסט די נישט געזוגט אז דאיין פוטער איז איינער פון אונזערע"
(מדוע לא אמרת שאבא שלך הוא אחד משלנו?)
נשבע לכם!!! על הפתק "התנוססה בגאון" הספרה - 1.
כל מילה נוספת מיותרת.

שירים וסיפורים משלנו

מזון למוח ומזור לעיניים כואבות / זאב כרפס

כאשר אני מתיישב מול המחשב ומנסה להתניע את המוח, אני נכנס לאתר של יו-טיוב ומחפש את היצירות החביבות עלי. אני מתאים את המוסיקה למצב הרוח שלי. אם אני שקוע בהרהורים פילוסופיים אבחר קטע של מוסיקה גרגוריאנית שקטה או שירים של לאונרד כהן. אם אני נסער אבחר יצירה כמו כרמינה בוראנה או קטע ג'ז קצבי במיוחד, טייק פייב למשל, וכמובן, הסימפוניות של בטהובן תמיד חביבות. אני מודה שמגוון זה אינו מרשים במיוחד, ומדי פעם אני שומע גם יצירות אחרות – קלאסיות, זמרים ולהקות משנות השישים והשבעים, ג'ז ומוסיקת עולם.

יצירה מופלאה במיוחד, שהיא אחד ממקורות ההשראה שלי, היא "מיסה קריאולה", לארגנטינאים שבינינו מיסה קריאוז'ה, מאת אריאל רמירס, שנכתבה בספרדית בעקבות מסעותיו ברחבי ארגנטינה, ב 1963-64 על סמך מקצבים עממיים, שפה מקומית ופולחנים שהשתמרו. היצירה שנכתבה לכבוד ביקור האפיפיור בארגנטינה, זכתה לביצועים רבים: מרצדס סוסה, חוסה קאררס, יורגו דאלאראס ומקהלות רבות. היא מבוצעת בכלי הקשה וכלים עממיים אותנטיים דרום-אמריקאים. משך היצירה כעשרים דקות. המגוון במקצבים המוסיקליים גדול מאוד.

במיסה מסוג זה, חמישה פרקים, לאו דווקא לפי סדר זה: Kyrie – בקשת רחמים מהאל במקצב איטי; Gloria – תשבחות לאל במקצב סוחף, קרנבליטו; Credo – הבעת אמונה באל בקצב צ'קרה-Chacarera Sanctus; – קדושת האל - מבוסס על מקצב בוליביאני; Angus Dei – שה האלוהים קח את חטאינו, במקצב מערבות הפאמפאס. המילים, כמו ברוב המיסות הקתוליות, וכמו בפרקי תהילים, אינן מקוריות. הסולן, המבוצע בדרך כלל על ידי זמר טנור, שר את הטקסט והמקהלה חוזרת אחריו או שמתפתח דיאלוג בין המקהלה והסולן. לעתים שרים מספר סולנים ומקהלה ביחד. אלמנט החזרה, פעמיים או יותר, מאוד מקובל במוסיקה הדרום-אמריקאית, וגם ביצירה זאת.

הביצוע החביב עלי הוא של מקהלת האוניברסיטה UCLA, בניצוח רבקה לורד Rebecca Lord. הרכב מוסיקלי קטן – פסנתר, קונטראבס, כלי הקשה מסורתיים, גיטרות וחליל. שני הסולנים, טנור ובריטון, שרים יחד חלק מהזמן בקולות, ובחלק אחר, שר כל אחד בתורו כאשר המקהלה עונה. שילוב הצלילים של נגינת החליל עם כלי ההקשה וכלי המיתר, ומקהלה של כמאה זמרות וזמרים, מושלם. המנצחת, בתנועות ידיים נמרצות ובשפת הגוף, ממש ריקוד, דואגת לתזמון, לקצב ולדינמיקה. שימו לב לשמלתה: שחורה ארוכה עם אבנט אדום רחב ופסים לאורך בצבע אדום לוהט. השיער אסוף בסרט רחב באותו צבע. רבקה לורד הסבירה בנימה של התנצלות, שהשמלה היא לא מארגנטינה אלא בהשראה ספרדית. השמלה נבחרה כי גברת לורד היא גם רקדנית שהופיעה במחול ספרדי. מה שמייחד את המנצחת היא התנועה המתמדת בקצב המוסיקה, תנועה מדבקת וסוחפת, כאשר המקהלה נעה יחד איתה. לצופה יש הרגשה שכל האולם מתחיל לנוע בקצב המוסיקה. עבורי. ביצוע זה הוא מזון למוח ומזור לעיניים כואבות. העבודה במסך מפוצל, חציו מוקדש לטקסט שאני כותב וחציו להופעה של רבקה לורד ומקהלת UCLA, מעוררת השראה. לעתים, עין אחת מתמקדת בהופעה, במיוחד בקטע של הגלוריה, כארבע דקות מההתחלה, ומתמגנטת אל המנצחת ותנועות הריקוד שלה, בעוד עין אחת בוהה במשפט הלא-גמור...

Misa Criolla, Ariel Ramirez--UCLA Choirs,
conducted by Rebecca Lord.
https://www.youtube.com/watch?v=HzoZNgXmMSU

מוקדש לחברים / תמר בלומנשטין

החיים הם זמניים,
האהבה היא אשליה,
אבל חברות היא חזקה כמו חוט זהב שיקרע רק על ידי המוות.
הילדות עוברת, ואחריה הנעורים והזיקנה מחליפה אותן ובסופו של דבר המוות אוסף אותנו.
אפילו הפרח היפה ביותר בעולם מאבד את יופיו,
אבל חברות אמת נשמרת עד אין סוף.
לחיות ללא חברים זה למות ללא עדים.

שירים וסיפורים משלנו

ממתינה לתור / אהוד זמורה

"מי האחרון בתור?" שאלתי ליד דלת הכניסה לרופא המשפחה במרפאה השכונתית.
"אני מחכה כבר יותר מחצי שעה. התור שלי היה צריך להיות בתשע"
הצצתי ברשימה שעל דלת הרופא: תשע עד תשע ועשרה שושנה כהן היה כתוב שם.
"אז את שושנה כהן?" שאלתי.
"כן זאת אני" ענתה.
היא ישבה שם, לבושה בחלוק בית פרחוני שלא החמיא לגזרתה העגלגלה. שולי האריג שבין הכפתורים הרכוסים על חזה ועל ירכיה היו מתוחים. הכפתורים כאילו עמדו להתפקע. חושפים מתחת כתונת לילה ורודה. לרגליה נעלה נעלי בית חמות שידעו שנים טובות יותר. שוליהן האחוריים היו מחוצים תחת קרסוליה הנפוחים. כבר מזמן לא עטפו את אחורי הקרסוליים. בידה החזיקה שקית פלסטיק של אחד הסופרמרקטים הידועים ובה נח בקבוק פלסטיק של ליטר וחצי, ריק למחצה. מבעד למטפחת הראש, קשורה בקשר כפול תחת סנטרה הציצה בלורית שיער צבוע בצבע שחור. ניכר היה שזמן רב עבר מאז ביקרה במספרה. שורשי שיער שיבה נראו עד כדי מחצית אורך שיערה. פניה חרושי הקמטים לא היו מאופרים לבד משפתון בצבע ורוד מחריד אשר נמרח בחופזה מעבר לשולי השפתיים. בשפה העליונה נראו אניצי שיער כהה, נוגעים לא נוגעים בצבע הוורוד של השפתון. היא ישבה שם, גונחת מדי פעם גניחות של רחמנות עצמית.
"אתה פה פעם ראשונה?" שאלה. " אני פה כמעט כל יום, תלוי מתי ד"ר שרגא עובד. יש לו יום חופשי ביום רביעי וביום חמישי הוא עובד רק אחר הצהרים. לפעמים אני לא מצליחה להגיע ביום חמישי כי אני עסוקה בבישולים לשבת כשבאים הילדים, אבל במקום זה אני פה ביום שישי בבוקר, כמעט קבוע".
"אז את מכירה את ד"ר שרגא היטב" אני אומר "איך הוא?".
"הוא נשמה. באמת אדם טוב. רק מה, הוא לא נותן תמיד תרופות. לפעמים הוא אומר לי שזה לא רציני. אבל האמת, אני באה בגלל שהוא מלטף לי את היד בסוף כל תור ואומר לי יהיה טוב גברת כהן. ותמסרי ד"ש לבעלך, כבר מזמן לא ראיתי אותו. תגידי לו שהוא צריך לעשות בדיקות דם בגלל הכולסטרול שלו".
"מה הבעיה שלך, את נראית לי די בריאה?" אני אומר.
"אל תראה אותי ככה. יש לי לחץ דם לא יציב. פעם בשמים ופעם ברצפה. כשהוא בשמים יש לי סחרחורת ואין לי שיווי משקל. וכשהוא נמוך אני כמעט מתעלפת. אפילו שיש לי מד לחץ בבית אני באה כל יום למדוד לחץ דם במרפאה. האחות ממש מכירה אותי וכשצריך מכניסה אותי לד"ר שרגא בלי תור".
"למה שלא תיתני לבעלך למדוד לך את לחץ הדם?" אני שואל בתמיהה.
"בעלי ואני שני עולמות נפרדים. בבוקר הוא הולך לבית הכנסת. אחר כך בא לאכול ואחר כך מטייל עד ארוחת הצהרים. אחר כך נח ובסוף הולך למנחה וערבית עד שמתחילה תוכנית החדשות בטלוויזיה. אני כל היום בין ארבע קירות, לא רואה את העולם. קשה לי לצאת עם הרגליים הנפוחות וגם הברכיים כבר לא סוחבות. טוב שהמרפאה קרובה, אני באה רק כדי לראות אנשים ולדבר אתם בהמתנה לרופא. לא אכפת לי לחכות. אתה באמת אדם נחמד שאפשר לדבר אתו."
אכן אני אדם נחמד שאפשר לדבר אתו. על הספסלים יושבים דמומים עוד ארבעה המחכים לתורם. מכונסים בעולמם ואינם מתערבים בשיחתנו, כאילו לא היינו שם כלל. אמא צעירה, מטלטלת בידה האחת הלוך ושוב עגלת תינוק ובידה השנייה מסדרת את החיתול או מגישה לתינוק בקבוק חלב. זקנה ששערה לבן כחלחל בוהק מטופח כאילו זה עתה יצאה מהמספרה. פניה ללא קמטים כמעט. עורה מתוח על לחייה ועליו שכבת איפור בצבע ורדרד המוסיף לה רעננות וחן. גבות מודגשות ושפתון אדום משלימים את התמונה. היא יושבת שם, מתעלמת מהמתרחש סביבה, כאילו אומרת "אני לא מתאימה כאן". ועוד זקן עם מקל, מכשיר שמיעה באוזנו, מתרומם מדי פעם מהספסל כאילו אומר "האם כבר קראו לי?". והרחק משם ליד חדר האחות ילד מבית הספר הקרוב עם ברך נפוחה וחבושה.
"זה הבן של ציון מהמכולת" אומרת לי שושנה כשהיא מבחינה במבטי החוקר את הילד. "הוא שובב גדול. כל היום משחק כדורגל עם הילדים הגדולים ובורח מהכיתה. כל פעם הוא נפצע. פעם בידיים ופעם ברגליים. פעם גם קיבל מכה בראש בכדורגל והיה צריך לקחת אותו למיון לתפור לו את המצח. מסכן האבא שלו. כשאני באה לקנות הוא כל הזמן מספר על הצרות שלו עם הבן הזה".
"והילדים לא באים אליכם? " אני שואל.
"באים אוכלים מלכלכים והולכים. לפעמים מצלצלים באמצע השבוע. 'אמא מה נשמע?'. מה אני יכולה להגיד להם, הרי הם יודעים טוב את המצב שלי ושל האבא שלהם, אז אני אומרת 'יהיה טוב'. פעם הייתי מספרת להם את כל הבעיות שביני לבין בעלי, האבא שלהם, אבל הם היו אומרים 'מה את רוצה? הוא סובל אותך ולא עוזב את הבית, אז תשמחי'. מה אפשר לעשות. ככה זה אתם".
הדלת נפתחת. מחדר הרופא יוצאת אשה מבוגרת. בידה האחת שקית פלסטיק עם תרופות ובידה השנייה מרשם חדש לבית המרקחת.
"סוף סוף בא תורך גברת כהן, בהצלחה" אני פונה אליה בשמחה. היא מחזירה לי מבט תמוה, כאילו אומרת "לאיזו שמחה אתה מתכוון?" קמה בכבדות ונכנסת לחדרו של ד"רשרגא.
עשר הדקות המוקצבות לה חולפות, ועדיין היא בפנים. לאחר חמש דקות נוספות היא יוצאת קורנת משמחה.
"איזה רופא נחמד זה. נתן לי קומפלימנט וגם רשם לי תרופה חדשה שאני לא מכירה. והעיקר, בסוף לקח לי את היד וליטף אותה כאילו אני הכי חשובה לו בחיים".

שירים וסיפורים משלנו

המתורגמן / השופט יוסי רבי

אחד משלושים הנאשמים באולם המשפטים היה אדם כבן חמישים הנראה מבוגר הרבה מגילו. עמד זקוף במקומו, נראה מהורהר ומעט תלוש מסביבתו. אולי "משתמש", אני מהרהר לי, או סתם אדיש למעשיו וחייו.
שיחה קצרצרה עימו מבהירה לי שהערבית השגורה בפי לא תסייע לי לתקשר עימו ואני זקוק למתורגמן. שכן, נגד הנאשם תלוי ועומד כתב אישום חמור בגין פריצות וגניבות במועדים שונים שבאו וקובצו לכתב אישום אחד. מבקש אני לקרוא את אחד העובדים שמבינים את השפה והניב של הנאשם. מגיע אחד העובדים הוותיקים שמשמש כ"פקיד עזר". תפקיד מנהלי זוטר אך בעל חשיבות רבה מאוד. אחראי הוא בין השאר על הכוונתם של באי בית-המשפט, עושה שליחויות שונות בתוככי היכל המשפט, גורם ממתן לכל המתגודדים במסדרונות בית-המשפט ומסייע לשופטים תוך כדי היותם באולמות.
לאחר השבעתו ואזהרתו של המתורגמן כדין, אני מבקש ממנו לתרגם את סעיף האישום הראשון- ביום פלוני, בשעה עשר נכנס הנאשם לחנות המכולת בבעלותו של אלמוני אשר ברחוב... בבאר-שבע וגנב ממגירתו כך וכך לירות. התרגום עובר בהצלחה ותגובת הנאשם המתורגמת לעברית היא לא נכון, שקר, לא מודה. אני קורא סעיף אישום נוסף מתוך כתב האישום- גניבת רכוש רב מבית אשר בבאר-שבע. התרגום נערך, הנאשם מגיב: לא נכון, שקר, לא מודה.
ממקום מושבי, אני מבחין באי שקט שגובר והולך אצל המתורגמן. הוא נע ונד על עומדו. מסתכל סביבו וקורטוב של כעס על פניו, אך עדיין שומר על שלווה יחסית. קורא אני את הסעיף השלישי מתוך חמשת הסעיפים של כתב האישום- גניבה של ארבעה ארגזי פירות מהירקן השכונתי. המתורגמן מתרגם והאיש בשלו, אך הפעם בהרחבת יתר: לא נכון, שקר, לא מודה, הכל שקרים, אני נשבע בספר תורה ואימא שלי המתה. בגילי, אני כבר לא בשביל הדברים האלה, אני חף מפשע, חף מפשע, מפילים עליי תיקים סתם.
התפרצות הזעם של ידידנו המתורגמן לעבר הנאשם בעברית הדהדה גם מחוץ לכותלי אולם המשפטים הצר. שוד ושבר. המתורגמן בזעקות חמס לעבר הנאשם: יא גנב, יא שודד, יא כלב, יא רמאי, יא בן..... אתה וכל המשפחה שלך. ניסיוננו להרגיע את המתורגמן לא צולח. הוא ממשיך בשלו ומטיח עלבונות עסיסיים בנאשם. הנאשם, גבה הקומה וכחוש הגוף נרתע מעט לאחור ולא מגיב. עיניו השחורות כפחם לא מסגירה שום רגש. כאן פונה המתורגמן אליי ואומר בקול שקט יחסית: סליחה, אדוני, מצטער, מתנצל. אני לא רוצה יותר לתרגם לרשע הזה, להמן הזה, לגנב הזה. המתורגמן לא נותן לי שהות לומר דבר מה וממשיך: תראה כבודו, הוא מסביר ומתנצל, בפעם הראשונה שתרגמתי לך והוא אמר לא מודה ולא נכון, שתקתי. בפעם השנייה, התאפקתי הרבה, בפעם השלישית, התפוצצתי והתפרצתי. די, כמה שקרים אפשר לשמוע ממנו ביום אחד?
כאן, פונה המתורגמן לנאשם ומצביע לעברו וצועק: הוא, כל הילדים שלו, האחים שלו, האבא שלו, כל המשפחה שלו, גנבים, פורצים ושקרנים, כל השכונה יודעת את זה. כעת, שב המתורגמן ופונה אליי בשאלה של "חיים או מוות": תגיד לי, כבודו, שמעת דבר כזה? תגיד, שמעת דבר כזה שהגנבים האלה, הרמאים האלה, לא מרשים לאף אחד להיכנס ולגנוב מהשכונה שלהם? אפילו המשטרה קצת פוחדת מהם. אוי ואבוי לגנב שיבוא מחוץ לשכונה וינסה לגנוב בשכונה. זה, כבודו, כמו שאומרים מונופול. אבל הם, מותר להם לגנוב במקומות אחרים, זה בסדר!?
סיפור עסיסי כזה לא שמעו הנוכחים בחייהם, הרחש באולם התחלף לשקט מוחלט, שקט דרוך להאזנה. אני מנצל את ההפוגה הקצרה שניתנה לי לייסר מעט את המתורגמן שפלש לתחומים לא לו. במעט הבנה, אך בתקיפות אני אומר: שמע, תפקידך כאן רק לתרגם! אינך מביע דעה ואינך מתווכח עם האיש. הסברתי לך את זה מתחילת המשפט, נכון? כעת, אני צריך לפסול את עצמי מלשמוע את התיק של האיש הזה, מדוע לא אמרת לי מלכתחילה שאתה מכיר אותו?
המתורגמן מתנצל מאוד: לא יכולתי יותר, אני מבקש סליחה. וכאקורד סיום, כמו שלאדם אין עוד מה להפסיד יותר, הוא פונה אל עבר הנאשם בחמת זעם: הרי כבר הודאת לפני שנה, בפני כבודו אחר בבית המשפט הזה שפרצת לבית של אימא שלי זכרונה לברכה וגנבת לה צמיד, הא? יא גנב, רשע!!
קטטת ידיים כמעט פרצה בין הנאשם וידידנו המתורגמן הטוב, לולא הוצאתי את המתורגמן מאולם המשפטים.
אכן, החיים מזמנים לנו הפתעות מכיוונים בלתי צפויים והמציאות צפה לה מעל כל דמיון פרוע.

יום שישי אחרי הצהריים / צבי כנפי

...אז עלית אל הגבעה הירוקה.
ציפורים נודדות ליוו אותך,
צבעונים אדומים היפנטוך באישונים שחורים,
איריסים סגולים כרעו לרגלייך,
והקחוונים קרצו אליך בצהוב ולבן.
הם הכירו אותך פעם, מזמן.
שירים יווניים נוגים התנגנו באוזניותייך,
שקיעת ערב שבת נעמה לך מאד.
ברוח המהביל מהמערב, ראית
רצועה מבריקה. זה הים התיכון
מנצנץ בזהב במקום שנגמרים השמים.
התפללת לעננים של גשם חם,
שיביא לאדמה הצהובה חיים וברכה,
אבל עננים אפורים ושחורים,
העפילו מזרחה אליך, נושאים הבל ופיח,
ואמרת בליבך "ארורה הרוח הרעה הזאת".
כך עמדת בערב שבת מלכה עטויה שק ואפר.
ושאלת את עצמך שוב,
בפעם המי יודעת כמה,
איך יוכל לבוא שלום על הארץ
מתערובת עשן צמיגים וחיטה בוערת
ופרחים נשרפים וגז מדמיע וצורב,
ושבת לביתך לאיטך בשביל האבנים,
והערב עטף אותך במחשבות של חושך,
ללא תשובה אינטליגנטית.

צייר: צבי כנפי